BIBLIOTEKA E SHTETIT SHKODER
Al 1/32c
Nr. 161
Nr. 7180
Pop. 37
I-i-15. 5.
SHKOLLA FRETNORE * SHKODER *

ΓΙΘΡSIJA

BIBLIOTHEKA SHTETIT SHKODER
BIBLIOTEKA SHTETIT SHKODER Nr. Inv. 2420
BIBLIOTEKA „MARK GARLETI" SHKODER Nr. 823

BUKUREGT

1895

BIBLIOTEKA „MARK GARLETI" SHKODER

Al 1/92c

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

SHKOLLA FRETNORE
* SHKODER *

ΓΙΘΒSIJA

I

ϙIΕΛI

Bąn eσte ηe yλ nga gid' yjte pa numur' ε pa sosjε, qe levrijnė ne hapesiret pa an' ε pa funt.

Ku eσte η' yλ i qiελit ne mest te gid' yjet, qe dhεnė trupa te qiεjσme. Qiελi eσte hapesire pa kufi ε pa ane. Hapesira s' ka as te poσte as te sipre. Γide trupat' ε qijσme vine potuλ' ε mbajne ηεri tjσterine mε fuqit hεqesε, nuke perpiqσne kupe, sε s' i lε fuqija deboηesε.

Yjte levrijne mε vrap te σume ne hapesiret. Hapesira eσte plot mε εdir. Ediri eσte mem' ε trupavεt te qiεjσme dε at' i atyrε.

Trupat' ε qiεjσme ndahσne me mεses, potuλohes, εdε pases. Hasesit' u vine pεd potuλohesεt, potuλohesit' u vine potuλe mεsesεt, dε mεsesite nuke rinė me ne vent, si ε pandεhnine qemoti, po σendijne ne hapesiret baσke mε potuλohesit' ε mε pasesit' ε tyrε.

Yjte, qe σoheme natene ne hapesiret, jane te gide mεses te mbedεη, po dukσne te vepele, sε jane σume lark nεσ. (Fytyre 1).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

(F. 1)

Ha potuλohesit' ɛ pasesit' ɛ tyrɛ s' i ɕoheme farɛ.

Kaɛt' ɛ pluhuri (Gaλaksia) ɛɛte, si ðone ca, lend' ɛ pa ber' yj, a, si ðone te tjere, tufe yjɛ̈ɛ-merguare ɛume, pa na dukɛte si mjɛrguλe, sɛ per atjɛ i mbarohɛte fuqija drites' se syrit. (F. 2).

(F. 2)
Kaɛt' ɛ pluhuri

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Keto, qe na ɕɛh syri nɛvɛ, jane ɕume te ɕuma, po ndaj gjëesise pa ane jane fort te paka.

Nuke munt ŋɛriu j urte te mohoŋe punet' ɛ diturivɛt, sɛ te diturit' i kane trɛguare pa dyɕmim mir' ɛ bukure ës pɛr' ɛ pate.

Trupat' ɛ qiɛjɕme ndahɛne me bote. Ne nga keto botete pa ane eɕte ës bot' ɛ diɛλit t' ene.

Diɛλi eɕte ŋ' yλ mɛses, potuλohesit' ɛ tij jane :

1. Mercuri
2. Afredita
3. Bɛu
4. Mari
5. Cetuni
6. Kroni
7. Vrani
8. Nɛptoni

Keta jane m' ɛmere. Ne mɛst te Kronit ɛ te Cetunit jane nenteëɕte yj potuλohes mê te vɛŋele ɛ pa ɛmere. Bɛu ka ŋe pases, q' eɕte Hena. Cetuni ka katre pases. Kroni ës Vrani kane nga tɛte. Kroni ka ës ŋe pëë potuλe soje si unaze.

Diɛλi eɕte ŋ' yλ ɕum' i maë i zjarte. Gjëe potuλohesit' ɛ tija jane keputure soje.

Diɛλi mɛ gjëe potuλohesit' ɛ tij ka zene ne trupesiret te pa ane gaɕte dyliune ës gaɕte qint miliune fɛrsahe vent. Ne fɛrsah eɕte 40 mije mɛtra.

Potuλohesit' ɛ tij i vine pëë diɛλit dukɛ këyɛre me boɕtit te tyrɛ si miɕi ne hɛλt, diɛλi ŋ ɛp te gjëvɛ drit' ɛ te nxɛhete.

Diɛλi eɕte 1,407,000 hɛre m' i maë ŋga ës. Drit'

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

ε diελit i vjεn âεut me 8 te hoλa εâε 13 te grimε, dukε mare 70,000 fersahe uâe me ç' do te grimε.

Vrapn' ε dritese ε mareme vεε nga kjo : Çetuni âame sε ka katre pases, i pari nga keta dukε arâure pεâ Çetunit, si hena pεâ âεut, i zihεte drita me 24 ore âε 20 te hoλa ηe hεre. Ηo dukε merguare âεu nga Çetuni, mergohεt εâε koh' ε te zenit t' ati pasesi. Kur vεtε m' anet tjatre, q' eεte fund' i mergimit, εoheme qe ndron 16 te hoλa âε 226 te grimε. Kur ze prape, t' i aferohεte âεu Çetunit, ze âε koh' ε zenjεse te aferohεte.

Nga kjo mεpεte vεε faqεza, sε drita, sa te viηe nga η' an' ε pεâit te âεut ε m' anet tjatre, beka 16 te hoλa âε 26 te grimε. Diελi mε qene ne mεst te potese, qe ben âεu, dukε arâure pεâ soje, drit' ε ti do ηymesen' ε kasaj kohε, sa t' i viηe âεut, do-mε-âene : 8 te hoλa âε 13 te grimε.

Bεu eεte 133,000,000 mije-mεtra lark nga Diελi.

Me 24 ore keâεhεte âεu ηe hεre me boεtit te vεt andaj ana, q' εεεh diελine ka ditene, tjatera ka natene, sε mbεtεte me t' εpet.

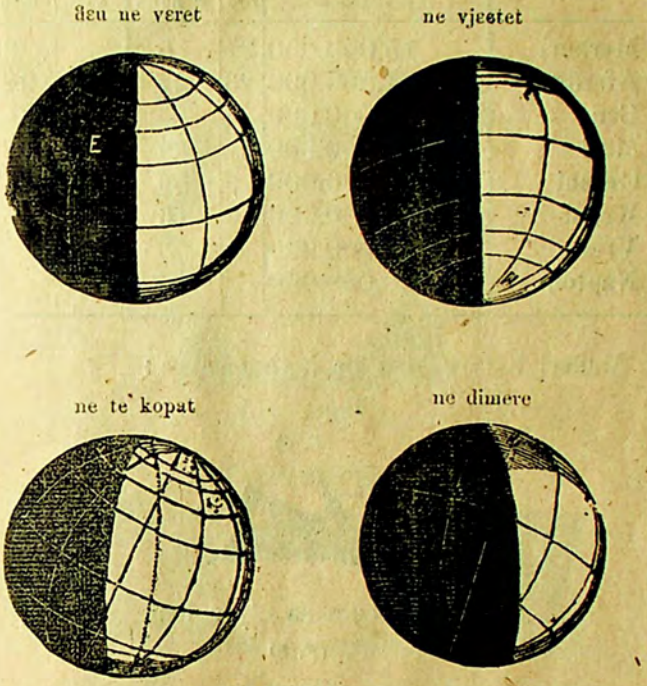
Me 365 dit' ε 5 ore âε 46 te hoλa mbaron potuλimne, qe ben pεâ diελit. Kejo kohe âuhεte ηe vit.

Nga te keâyεrit te âεut me boεtit te tij benεte nata ε dita, nga te potuλuarite pεâ diελit benεne te katre kohete, do-mε-âene : vεra, te kopate, vjεεtete âε dimeri.

Muajt' ε vεrese jane : marsi, prilli, maji, te te-kopavεt : qεrεori, kopiku, gushti, te vjεεtavεt jane: vjεεta, britmi, brymori, te dimerit jane : dimerori (εenendrεu), kalenori, εkurti. (F. 3).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F 3)

Dita ðɛ nata ðɛ te ngrohtet' ɛ ðɛut 'stohɛn' ɛ nakɛsohɛne nga vendi, qe mɛr ðɛu dukɛ arðure pɛð diɛÂit.

Te kɛðyɛrite me bɔstit te vɛt, te potuÂuarite pɛð diɛÂit, mergimi nga diɛÂi ɛ maðerija nuk' ɛste qe ne giðe potuÂohesit te diɛÂit, po ka ɛume ndryɛime, andaj dit' ɛ nat' ɛ tyrɛ ðɛ moti s' ɛste qe, po ɛste me kete menyre :

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Potuãohesε	Mergimi nga dizãi:	Kãyεrja mi boεtit:		Te pεãnarite potuãe dizãit:		
	fεrsahe	ore	te hoãa	vit	dite	ore
Merkuri	15,000,000	24	5		88	
Aferdita	27,000,000	23	21		224	17
Bεu	35,000,000	24	—		365	6
Mari	18,000,000	24	29	1	322	
Qetuni	198,000,000	9	56	11	315	
Kroni	364,000,000	10	16	29	166	
Vrani	732,000,000	[1]		84	7	
Nεptoni	1,330,000,000			166		

Maðeri ε tyrε eεte ne kete menyre:

Bεu 1

(F. 4)

Merkuri eεte sa $\frac{1}{17}$ ε ðεut

(F. 5)

Aferdita eεte sa $\frac{5}{10}$ te ðεut

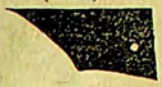
(F. 6)

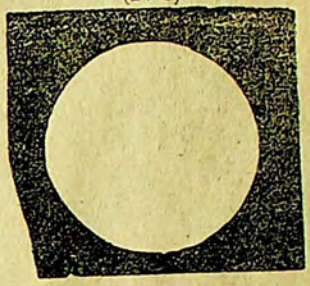
[1]) Vrenit ε Nεptonit ε'u dhεte koh' ε kãyεrjεse tyrε mi boεtit.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Mari eɛte sa $\frac{1}{7}$ ɛ ðɛut
(F. 7)

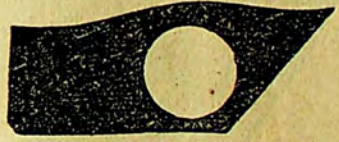
Cetuni eɛte sa 1470 hɛre mi mað sɛ ðɛu
(F. 8)

Kroni eɛte sa 887 hɛre mi mað sɛ ðɛu
(F. 9)

Vrani eɛte sa 77 hɛre mi mað sɛ ðɛu
(F. 10)

Nɛptoni eɛte sa 152 hɛre mi mað sɛ ðɛu
(F. 11)

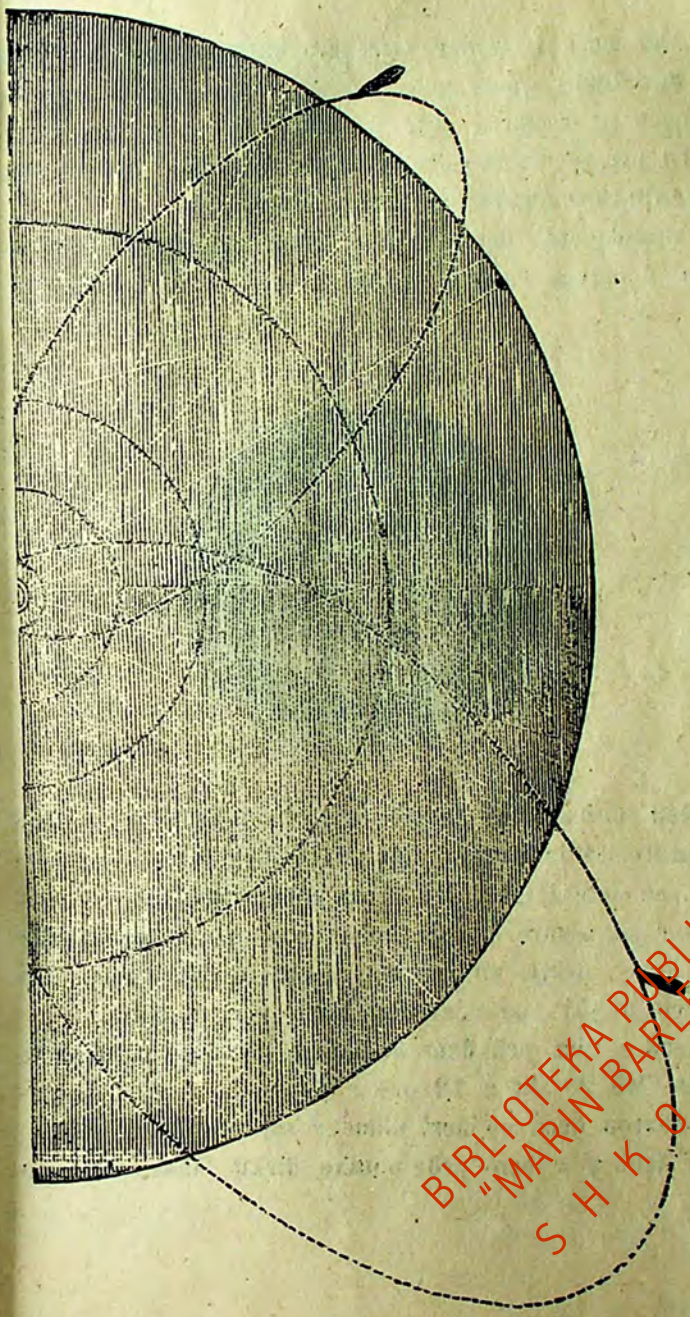

Keta te giðe bejnɛ boten' ɛ diɛlit. (F. 12).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

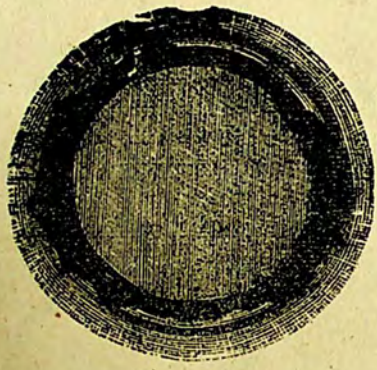

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Ɓɛu ɛɛte 16 miliare fɛrsahe te katregonisure i maɗ ɛɗɛ 6 ɛtateliune qilograme i rende. Pɛɗ ɛ potuλe soje ne hɛqçim ɲe terkuze, dote jɛte 9,000 fɛrsahe. Nga zemr' ɛ tij ɠɛr ne faqɛt ɛɛte 3183 fɛrsahe Faq' ɛ ɗɛut ɛɛte 32,000,000 fɛrsahe te katregoniɲte.

Brenda ɛɛte lenk i zjarte, jaɛte ka ɠujatene, ka tɛren' ɛ lagene ɗɛ ɛɛte pɛjɛλe mɛ ɛre. (F. 13).

(F. 13)

Kɛu po-ɗua jane ɗɛ ɠiɗe ɛɔket' ɛ ɗɛut, te cilete jane keɲuture, si ɗɛ ɗɛu, pɛj diɛλit. Ho diɛλi vɛte s' ka vene cipe, sɛ ɛɛte i maɗ. Munt mɛ kohe ɛume te vere, sindekur ka nisure, po ajo kohe ɛɛte ɛum' ɛ large. Eɗɛ yjte kane vɗɛkjɛ, po jɛt' ɛ tyrɛ ɛet' ɛ ɠate ɛume. Ha ne vent t' yλit, qe vɗɛs, lint ɠjatr' i ri n' ɛɗirt.

Hena i vjɛn pɛɗ ɗɛut ke baske mɛ ate i potuλohete diɛλit. Me 29 dit ɛ 12 ore ɛ 44 te hoλa ɛ 31 te grimɛ mbaron hena ɲe hɛr' ɲden' ɛ saj pɛɗ ɗɛut.

Si ɗɛu, q' ɛ ben ɲɛɗe potuλe diɛλit fλaɛkazi ɗɛ mɛ

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

te gate sɛ te gere, p' andaj ðɛ i qasɛte here mê ɕum' ɛ here mê gake, aɛtu ɛ ben ðɛ hena gað' ɛ saj potuλe ðɛut. (F. 14).

(F. 14)

Kur i vjɛn afere, mergimi ne mɛst te tyrɛ eɛte 356,000 mije-mɛtra, kur i largohɛte eɛte 406,500, mɛz' i mergimit eɛte 381,000. Gað' i henese eɛte 10,917 mije-mɛtra, ɛkendij' ɛ saj, q' eɛte nga qendr' ɛ potes' ɛ ger ne gadt, eɛte 3,475.

Hena eɛte 400 here m' afere nɛɛ nga dieλi, p' andaj mɛ qene ɕume m' ɛ vogele ngá ðɛu, na dukɛte ɛ maðɛ ɛa dieλi. (F. 15—16).

(F. 15)
ðɛu perpara dieλit

(F. 16)
hena perpara ðɛut

Hena s' ka vɛte drite; po drita, q' i eɛheme, vjɛn gej dieɛlit.

Kur vjɛn hena ne mɛst te dieλit, ɛ ne ðɛut, sindekur potuλohɛte, anen' ɛ ndriture ɛ ka kundrɛit dieλit; ahɛrɛ

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

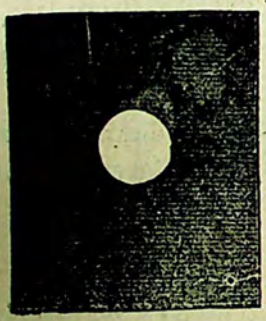
ðɛut i trɛgon anen' ɛ ɛpete, ðɛ andaj s' ɛ ɕoheme farɛ; pasdaj, sindekur potuʎohɛte, ɛ ɕoheme ç' do nate pake me te ɕume driten' ɛ saj.

Kur vjɛn hena kundrɛjt diɛʎit, ɛðɛ ðén' ɛ ka ne mɛst ɛ ɕoheme te tere, sɛ ka anen' ɛ ndrituare drɛjt nɛɕ.

Kur ndoðɛte me briɲe i ɕoheme ɲymsene; sɛ ɲymsa tjatere, q' eɛt' ɛ ndrituare, bijɛ m' anet tjatere, sindekur bijɛ ðɛ nga nɛ ɲymes' ɛ ɛpete.

Do-mɛ-ðene hena, sindekur eɕte pumbuʎakɛ, ɲiðe-ɲe ɲ' ane ja ndrin diɛʎi. Si kðɛhɛte, nɛvɛ i ɕoheme vɛtem ate ɕope te anese ndrituare, qe kɛmi drɛjt nɛɕ. (F. 17).

(F. 17)
Ndryɕimɛt' ɛ henese

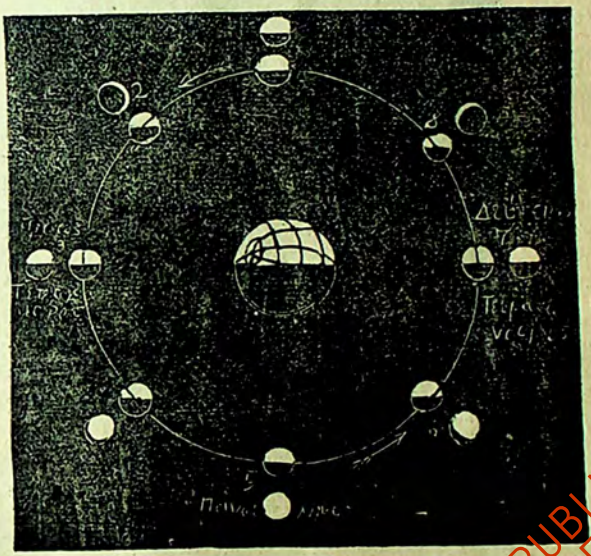

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Bɛ Hena, si ðɛ te tjɛret' yj, dukɛ ardure pɛð, kðɛ-
nete ðɛ mi bɔetit te s ja.

Hena eete ŋe yâ i h pesires, ðɛ nases i ðiâit, ɛ
potuâohes i ðɛut.

Bɛu backe mɛ henene eet , s' ðame, keputure ŋgɛ

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

diɛλi, si ðɛ potuλohesit' ɛ tjɛre tɛ ti. Hena ɛɕte kɛputure nga ðɛu kur kane qene trup i ujɕim. Πo ðɛu, si qɛ m' i mað, i pembɛu ɛrene, ðɛ ujete henese; andaj hena ka pak' ɛre uje ɛðɛ mbime. Vɛç kesaj, dukɛ plasure cip' ɛ ɛaj nga te ðatete ɕume dendure, henese mê s' i ka mbɛture ɕume te nxɛhte ne zemere, ðɛ ɛɕte giðe gur' ɛ ɛkembɛn. (F. 18).

(F. 18)

Hena ɛ pare me tejqyrc.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Bimerat' ɛ kafɛet' ɛ ðɛut pojne mɛ te nxɛhetit te ðɛut, qe ka ne zɛmere, ðɛ mɛ uj' ɛ mɛ ɛre, pa ðɛ mɛ dritet ɛ mɛ te ngrohtɛt te diɛÂit.

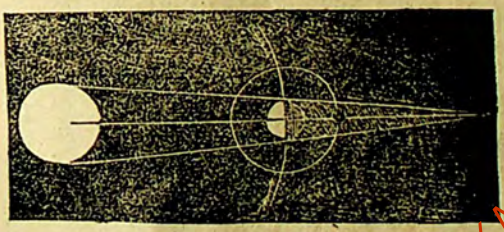
Ho ɛume nga te diturite ðone, sɛ ðɛ hena ka pak' uj' ɛ pak' ɛre, ðɛ bimera te paka ɛ gê te gaÂa.

Te zenet ɛ henes' ɛ te diɛÂit:

Kur vjen hena fiÂ ɛ flake kundrɛjt diɛÂit, ɛdɛ ðɛu pɛndɛte drɛjt-per-drɛjt ne mɛst te tyrɛ, dritene q' i vjen pɛj diɛÂit henese, jà ze ðɛu; ahɛrɛ hena mbɛtɛte ɛ ɛpete pɛr sa te prapsɛte ðɛu, ɛ t' i lɛsoqe dritene. Kesaj i ðɛmi te zenet' ɛ henese.

Bɛu nga qe hɛre, qe ndoðɛte si ðame, drɛjt-per-drɛjt jà ze gide dritene; ahɛrɛ hena zirɛt' ɛ tere. Ho ðɛ nga qe hɛre ndoðɛte ðɛu pake jaste; ahɛrɛ i zɛ vɛtem qe copɛ te dritese, ɛ henese i zirɛte vetem qe pjese. (F. 19).

(F. 19)

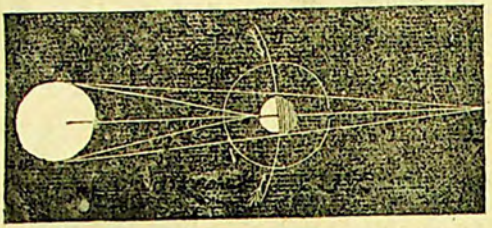
Te zenet' ɛ diɛÂit prape ɛɛte nga te hyrɛt ɛ henese drɛjt-per-drɛjt nɛ mɛst te diɛÂit ɛ te ðɛut. Edɛ te zenet' ɛ diɛÂit benɛte si te henese, hɛre i tere, ɛ hɛre qe pjese. (F. 20).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

BIBLIOTEKA E SHTETIT SHKODËR Nr. Inv. 7120

BIBLIOTEKA "MARIN BARLETI" SHKODËR NR INV. 283

(F. 20)

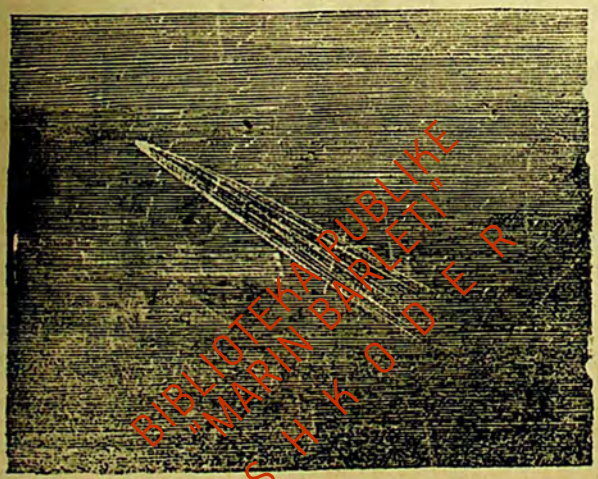

Yjte mε biεt :

Yjte mε biεt jane potuâohes, po bejnε ndε te large, ε pεd te gεrε. Edε ata jane Yj, po jane te pεjελe mε ηe avuâ te dendure, εdε sindek r u vjεn dritâ nga diελi ndriton dε avuλine â' ajy dukεte si biεt.

Tεr me sot me εume sε 100 yj mε biεt kane pare syt' ε te dituret. Ho vetem trεvε u dime kohene, qe bejne per ηe te potuλuare; i pari do 75 vjet, i dyti 6 vjet ε 8 muaj, i treti 12 vjet ε 8 dit. (F. 21).

(F. 21)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Yjte:

I'ide keta yj, 'qe ɕoheme, jane fort lark ŋɛri-jaterit, ɛdɛ te mbeđɛŋ fort ɕume.

Keta yj ɲide, đɛ mɛ diɛλine tene, ɛ mɛ ɲide potuλohesit' ɛ ti jane ŋe tufe. Hersipere ketyrɛ ɲɛndɛte kaɛt' ɛ pluhuri pɛđ ɛ potuλe.

Jaɛte kesaj tufɛ . ɕoheme sot-per-sot mɛ tɛfqyre te mbaruare ɕume tufe yjɛ, si đɛ tenene. Ho hapesira, si đame, an' ɛ funt s' ka, đɛ yjte s' kane numur' ɛ funt.

Yjte kane dy fuqi: ŋe qe hɛqine ŋɛri-tjɛterine, đɛ ŋe qe debojne ŋɛri-tjɛterine. H' andaj ɕ sicilido vjɛn potuλe dukɛ kđyɛre. sɛ s' ɛ qas tjɛteri.

Eđiri:

Vendi qe mbɛtɛtɛ ne mɛst te yjɛt nuke eɛte fyđ ; sɛ fyđ vent s' ka ne hapesiret, po eɛte plot mɛ ŋe ɲe, qe s' dukɛte, đɛ i đone Eđir, si ɛ đame.

Ajy ɛđiri, sa do qe s' dukɛte, eɛte i ati i ɲide trupɛvɛt.

Sindekur ɲerrate, qe dalene nga đɛu, benɛne prape, aɛtu đɛ yjte bɛnɛne nga Eđiri, đɛ kur prisɛne, benɛne perseri ɛđir, per te bere prape yj.

Hɛrezit' ɛ vjɛtere isine te ŋeŋyɛre, đɛ pandehine sɛ diɛλi i vien potuλe đɛut baɛke mɛ ɲidɛ yjtɛ! Si ŋeria kur eɛte ne vapor đɛ kur iken vaporí i dukɛte sikur iken đɛu. Hiqnine mɛ ment ŋe ŋe drɛjt nga đɛu ɛ nɛ diɛλi, pasdaj nga diɛλi ɛ tutjɛ, ŋenɛ ç' do muaj drɛjtper-drɛjt yj, q' u đosine çipa, đɛ ata jane 12, qe diɛλi ç' do muaj ɲɛndɛte kundrɛjt ŋerit syrɛɛ. Ho kjo nuk'

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

eɕte nga te potuλuarit' ɛ diɛλit pɛđ đɛut, eɕte nga te potuλuarit' ɛ đɛut pɛđ diɛiλt.

Atyrɛ yjɛ, si đame, u kane đene çipa, đɛ ç' do çipi i kane vene ŋe ɛmere me vɛthɛ.

Emerat' ɛ çipavɛt jane keta:

1. Qenŋ' i Diɛλitŋendɛte kundrɛjt ti ne Mars
2. Kau i „ „ „ „ „ Hriλ
3. Biŋaku i „ „ „ „ „ Maj
4. Karaviđa ɛ „ „ „ „ „ Qerɕor
5. Dragoj i „ „ „ „ „ Kopik
6. Doreza ɛ „ „ „ „ „ Guɕt
7. Hɛɕa ɛ „ „ „ „ „ Vjɛɕtet te 1
8. Пɛrçoλaku i „ „ „ „ „ „ 2
9. Hargu i „ „ „ „ „ „ 3
10. Kɛđi i „ „ „ „ „ Dimeror
11. Kova ɛ „ „ „ „ „ Kaλandor
12. Пɛɕku i „ „ „ „ „ Ckurt

Mergimi đɛ ŋarja:

Hena eɕte m' ɛ vogele nga te ŋiđ' yjte, ŋo, mɛ qene m' afere, na dukɛte m' ɛ mađɛ nga te ŋiđe mɛ ŋiđ' ate ŋrape s' eɕt' aqe sa ɛ ɕoheme; ŋo eɕte ɕume ni ɛ mađɛ.

Hena na dukɛte sikur eɕte me ŋe vent mɛ yjte, ɛđɛ kjo s' eɕt' ɛ vertɛte; sɛ yjte jane ɕume me mergruare nga hena.

Eđɛ rɛtɛ, qe jane nd' ɛret, ŋa vjen si kur jane tɛkjan' yjte; sɛ geŋɛhɛte syri.

Potuλohesit' ɛ diɛλit, qe jane ɕoket' ɛ đɛut, mɛ qene m' afere ɕume nga yjt' ɛ tjerɛ, i ɕoheme me te mbeđɛŋ

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D Ë R

nga ata; pa ata te tjerete jane meses, si dielˆi yne, ðe sume me te mbeðen nga soket' e ðeut.

Mari nihete ne mest te te tjerevet, se este si i kuq; andaj nerezit' e vjetere e kisine Plerendin' e luftese, se i npan pakut.

Cetuni, a Kroni dukete i maˆ, i barˆe, eðe si me skendija nga peˆi, nej te cilit est pejelˆe, si ðame.

Aferdita ðukete me te ngˆire, e sum' e ndriçime, andaj te moçimite e kisine per Plerendi te bukurise.

Aferdita duhete ðe yˆ' i menpesit. Po Aferdita s' dukete piðe-ne ndaj te ngˆiri, e soheme ðe sume here ndaj mbreme.

Plerezit' e vjetere ket' yˆ, qe dukete here me te ngˆir' e here me te ngrysure, s' e dinine q' est ajy; po i pandehnine dy: Kur e sihnine me te ngˆire, e quanine yˆ' i menpezit; kur e sihine me te ngysure, i ðosine yˆ i mbremanese.

Merkuri este afere dielˆi: andaj dukete me te perenduarit te dielˆit, kur este nga an' e ðeut.

Zoti, me qene sume m' i maˆ nga piðe potulˆohesite, ndonese este lark, dukete sum' i ndriçim. Vranj ðe Neptoni s' sihene pa tejqyre.

Cena na dukete sikur este ne tok pe state yje te vepele me ne vent. Po ata jane diej te mbeðen, e sume te merguare neri pej tjeterit.

Kur ngrysete, na dukete sikur perendon dielˆi; po s' est' astu: dielˆi este m' ate vent, po ðey, duke kˆyere, i ep krahete, pa s' e soheme.

Astu ðe era, qe ka pyren' e pjit, na dukete si ne pelhur' e kalterte; pa hapesira este pa ane.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Yjte leçijn' ɛ vine pɛd, dukɛ Kâyɛre koke-ngulmazi, mɛ vertik te maď mɛ gatjɛt te fuqise hɛqesɛ; po nuke perpiqɛn' ɛ s' aferohɛne, sɛ s' i lɛ fuqija deboŋesɛ.

Qemoti ŋɛrezija ufalɛj yjɛt, pa ubenine ăɛ tytyrat' ɛ kiɛine ngrɛhure ɛume pepaÃa per ata.

Qɛ ăɛ fytyrate.

Merkuri

(F. 24)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

Aferdita (F. 25)

Bemotra (F. 26)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Mari

(F. 27)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Getuni, a Kroni (q' ε kiε'nε perendi tε mεtit ðε hantε piðe ç' piλtε).

(F. 28)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Zɛfsi a Zoti

F. 29)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Hosiđoni, qe đuhete đɛ me ɛmerit te astronomit, qe ɛ ɡɛti, Nɛpton.

(F. 30)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Diɛâi (Apoloni)

(F. 31)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Hena

(F. 32)

N' ɛmerit te ketyrɛ jane ðɛ ditete :

dit' ɛ dieÃit—ɛ djɛla,
„ „ henese—ɛ hena,
„ „ marit—ɛ marta,
„ „ merkurit—ɛ merkura.

E ɛntja ðɛ ɛ premtja s' dihɛne ɛðɛ sɛ te Ãujt dit jane.

Dit' ɛ Cetunit, a ɛ Kronit, est' ɛ ɛetuna.

Si bɛsonine ne kohet te vjeterɛ nga ðɛ neute Musat'

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

a nusɛte, qe mɛsonine qɛrɛzine qera iɛ ajo, qe pefentɛ-qiɛline. (F. 33).

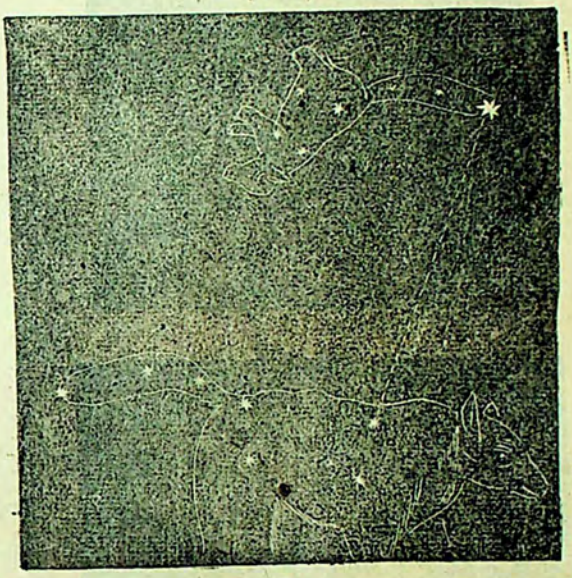
(F. 33)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Ëðɛ dy ɛtata yjɛ, qe dukɛne ne hapesiret, u kane vene ɛmere Aiu i maî ɛ Ariu i vogele ! (F. 34)

(F. 34)

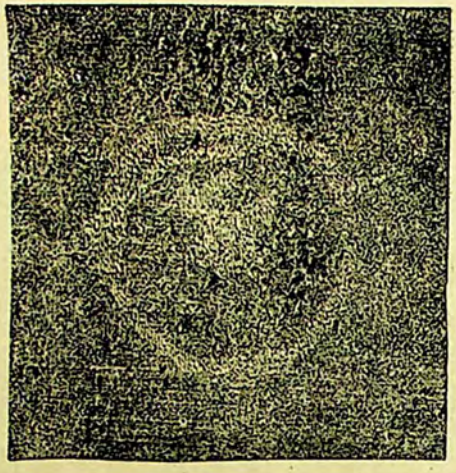

Mɛ tɛjqyrete ɛoheme ca si rɛ te merguara ɛume, qe ðɛ ato jane tufe yjɛ te large, a lend' ɛ ɛume, q' eɛte dukɛ ber' yj, si ðɛ kaɛt' ɛ pluhuri. (F. 35).

(F. 35)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Yjte, qe bijɛne jane vertɛt yjâ te vɛpɛle, a gure te kɛputure nga yjte, qe vine pɛâ ne hapɛsiret, pa kur i qasɛne âɛut, ı pembɛn âɛu mɛ fuqit hɛqesɛ.

Kur hyjne brenda n' ɛret, ɛe âɛut mɛ ɛume pembim ndizene, pa perhápɛne n' ɛret, a bijɛne mbi âɛt, a dalene se riɛ nga ɛra âɛ mapɛr ndɛn ɛ tyrɛ prape.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D Ë R

II

ƃƐU

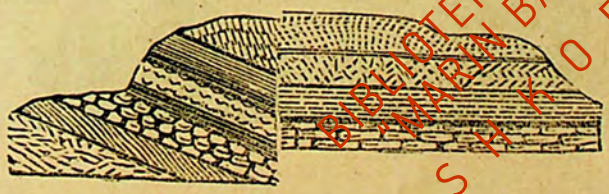
Kur ukeɲut ŋga diɛλi ᾶɛu, iɛtɛ¯ŋ' yλ i¯ndriture, q' i vij pɛᾶ diɛλit, po dukɛ ɛkuare ɛume mijera vjɛtɛ, ka zene te vere ciɲe, si qumeɛti kur ftohɛte, ahɛrɛ ube si ŋe ɛkendij' ɛ ɛuare a mê mire te ᾶɛmi si ŋe ᾶenɡiλ i mbuluare.

Ho lend' ɛ brendesm' ɛ nxɛhte dukɛ¯buçiture çponte ciɲen' ɛ dɛrᾶɛj jaɛte. Mijera vjɛt kane ɛkuare keɛtu, pekɛte, qe dɛrᾶeɛine jaɛte, benine pale, briɲɛ, fuɛa, malɛ.

Era ᾶɛ ujerat' ɛ ɲerzjera mɛ tym ɛ¯mɛ lende, q' iɛine pɛᾶ soje, dukɛ rene mi ᾶɛt, benine ŋe fare lendɛ te ɲerzjere. Se riɛ lend' ɛ brendesmɛ buçittɛ, ciɲa haɲɛj, ndryɛohɛj ᾶɛ pale te ra behɛɛine. Keɛtu ne ɛume kohera te ɲata dukɛ ndryɛuare, ube gujat' ɛ ᾶɛut. Nga palet' ɛ gujates' se ᾶɛut te ɲarate jane te zjarta, te tjerate jane te ᾶɛɲta, ɛ sicila ka ɛmerin' ɛ saj. (F. 36).

Halete ɛume hɛre ɲendene te veçeta, eᾶɛ ɛume hɛre

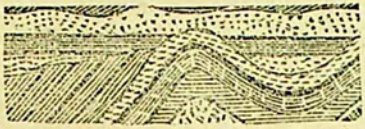
(F. 36)

BIBLIOTEKA PUBLIKE SHKODER "MARIN BARLETI"

te perzjera. Ca jane te drejta ë te tjerate më kodra. (F. 37).

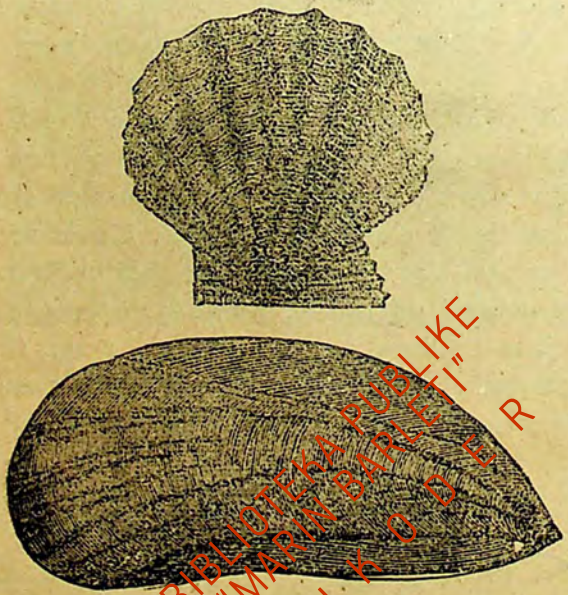
(F. 37)

Nga ato te pgara te mbeda n' ato kohe te guma eshte ndryshuare shume here faq' ë deut : Malete jane bere fusa ë fushate male, laga tere ë tera lage etj etj.

Ha si eshte kuvuare uji ë eshte fjeshtuare era, ka zene dale-nga-dale peimi : Se pari jane bere ca baristera te dobeta shume, pasdaj ca kafshe më samare, qe ng' ato eshte dë më shum' ë lendes' se palevet. (F. 38).

(F. 38)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

Mé pasdaj kafse te pa mbaruara ε te semetuara jane tfaqure. (F. 39).

(F. 39)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Ne-mbe-ðɛte pale ka gujat' ɛ ðɛut, si cila ka pasure bárerat' ɛ kafɛet' ɛ saj. Ne palet te fundit ɛɛte tfaqure ŋɛriu.

Gujat' ɛ ðɛut ka brenda mɛtalɛte, florine, ɛrŋendine, hɛkurine, ramene, plumpne, guret' ɛ vlyɛre ɛtj ɛtj ɛtj.

Ha ɛɛte mɛrxani ɛ te tjɛra, qe jane ne mɛst te mɛtalit ɛ te bariɛtes. (F. 40). Hasdaj ɛɛte sfungari mɛ ɛoke,

(F. 40)

qe jane ne mɛst te bariɛtes' ɛ te ŋes' se ŋaʎe. (F. 41). H' andaj kejo ɛɛte ŋ' uðe, q' i baskon te ŋiða ɛ na pefɛn si jane bere mɛ raðe.

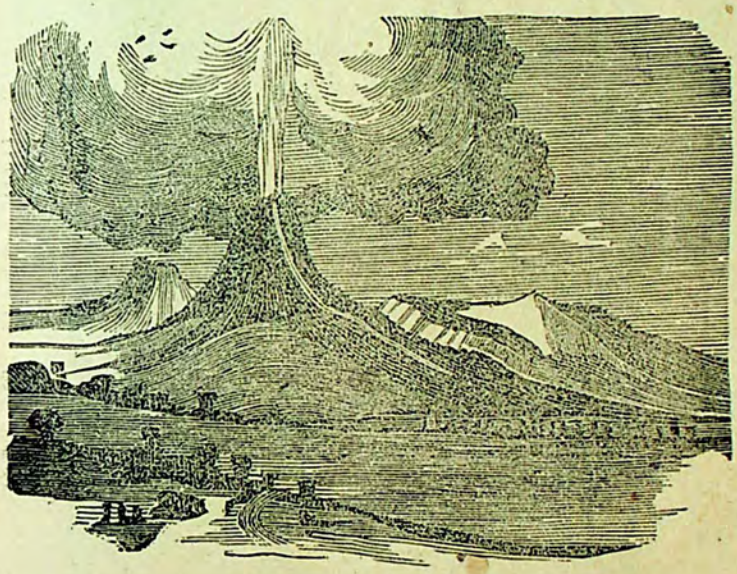
(F. 41)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Ka ɕume malɛ ðɛu, qe dɛl zjar syrɛɕ, kejo na trɛgon faqɛza zjar' ɛ zemres' se ðɛut. (F. 42).

(F. 42)

Ky zjar, qe dɛl nga ðɛu, benɛte ngaj' ɛ termɛtɛvɛt te keqij.

Munt te sjɛλene termɛtne ðɛ ujerate, qe hyjne brenda ne ðɛt, pa dukɛ perzjɛre mɛ mɛtalɛ buçitin' ɛ trenditine ðɛne, a benɛn' avuλ, ɛ avuλi mɛ kuqit te maðɛ, qe ka, dukɛ mar' uðe, ɛ trendit ðɛne pɛd sojɛ.

Uji, dukɛ baɕkuare mɛ mɛtalɛt brenda ne ðɛt, ɕume here pɛn ɳ' uð' ɛ dɛl i nxɛhtë mɛ ɕume verlik. (F. 43).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 43)

Kɛɛtu jane ɛ keto te npara kane pasuɾe ðɛ ɛoket' ɛ ðɛut, qe jane potuλohesit' ɛ diɛit.

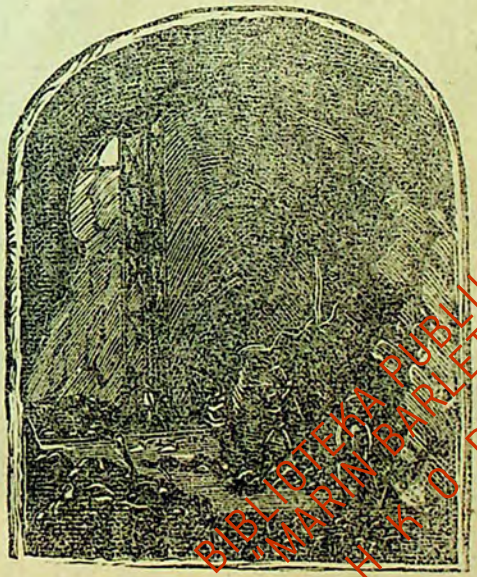
Ho diɛλi vɛte, q' eɛ' i at' i tɣrɛ, mɛ qen' i mað ɛume s' ka ðɛ vene cipe.

Cuyat' ɛ ðɛut ka brenda vrima ɛ ɛpɛλa, gur' ɛ ɛkembeɳ, pepeɳ ɛ lumeɳ, ðɛ ɛume te tiλa te tjɛra (F. 44).

BIBLIOTEKA PUBLIKE SHKODER MARIN BARLETI

(F. 44)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
SHKODËR

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Ha ka mɛtalɛte, qe jane te vlyɛra ɛ te nɛvojɛimɛ sume, andaj ŋɛriu i nxjɛr mɛ djɛrs' ɛ i pɛrdor (F. 45).

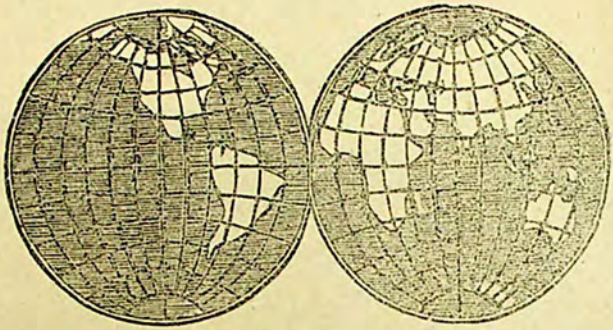
(F. 45)

Tri te katreta po-ɖua te faqɛs' sɛ ɖɛut i ka zene laga ɛ ŋe te katrete tɛra (F. 46).

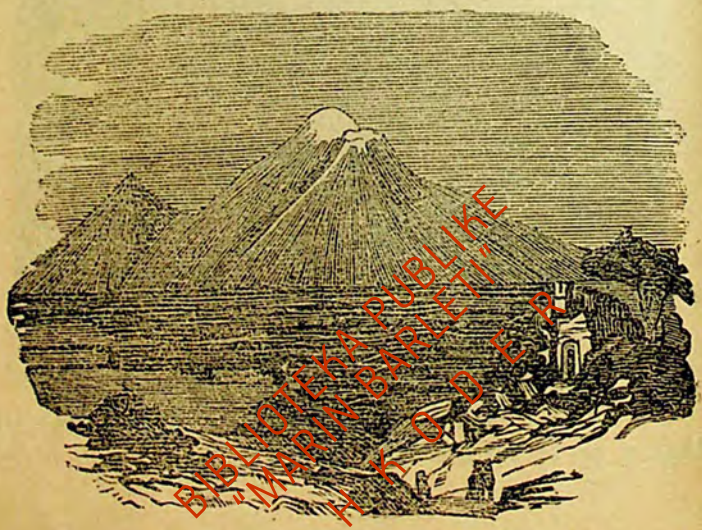
BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

(F. 46)

Faq' ɛ ðɛut ka lag' ɛ tɛre fuɕa te ɲɛra ɛ malɛ te larte ðɛ brig' ɛ ɕkembeɳ ɛ gerxɛ, malɛ, qe nxjɛpene zjar, kenɛta, ɲepeɳ ɛ, lumeɳ, uje te valuare, nisi ɛ sinisi, gryka, qe ndajne dy tɛra ɛ piɲ, q' i baɕkon ɛtj ɛtj. (F. 47).

(F. 47)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D Ë R

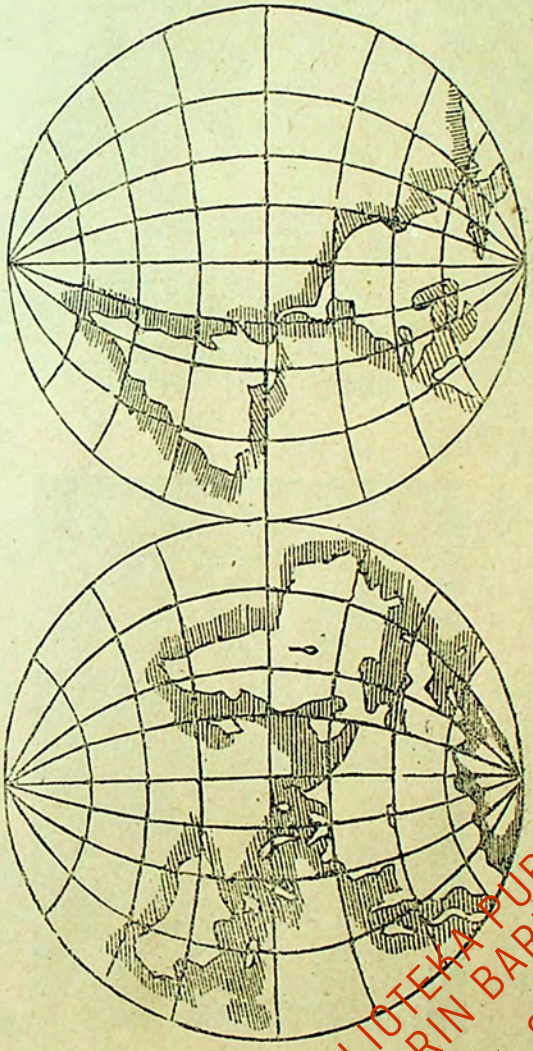

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

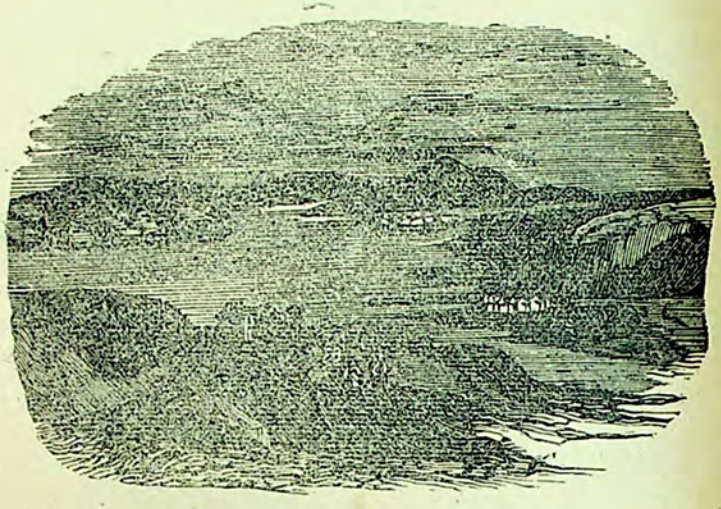

БІБЛІОТЕКА РЕПУБЛІКЕ
„МАРИН БАРЛЕТИ"
S H K O D E R

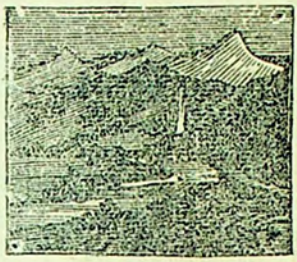

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Barerat' ε drurete

Barerat' ε bimerat' εΰε drurete jane ŋe fare te ɲiΰa, po ndahεne me ϭume femije.

Kane peŋete brenda ne ΰεt, kercune jaϭte ΰε dεgat' ε fletete εΰε pεmete.

Ho ka ΰε bar' ε dru pa pεme.

Pojne mε te ŋgrohtet' ε ΰεut mε uj' ε mε ere ΰε mε te nxehtet ε mε dritet te dieλit.

Ndonesε jane ŋe fare ɲiΰe bimerat' ε barerat' ε drurete, kane ϭume ndryϭime ne mest te tyrε, ca jane ϭume te vogela ε te tjerate ϭume te mbeΰa, ca kan' ere te mire ε ca te lige, ca ε ϭerojne ŋerine te tjerat' ε helmojne. Kϭu jane ΰε metalete.

Luleja ka ne mest ŋe quλ, mi ate ka ŋe pluhure, mi pluhurit ka ca fij, q' ata jane ca mεϭkuj ε ca femeŋa. Baϭkim' i atyrε ben pεmete. (F. 48).

(F. 48)

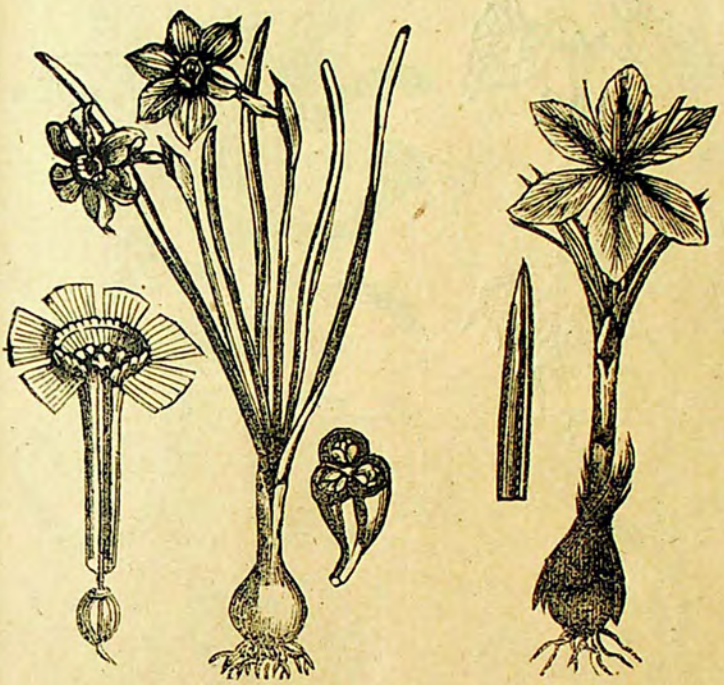

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

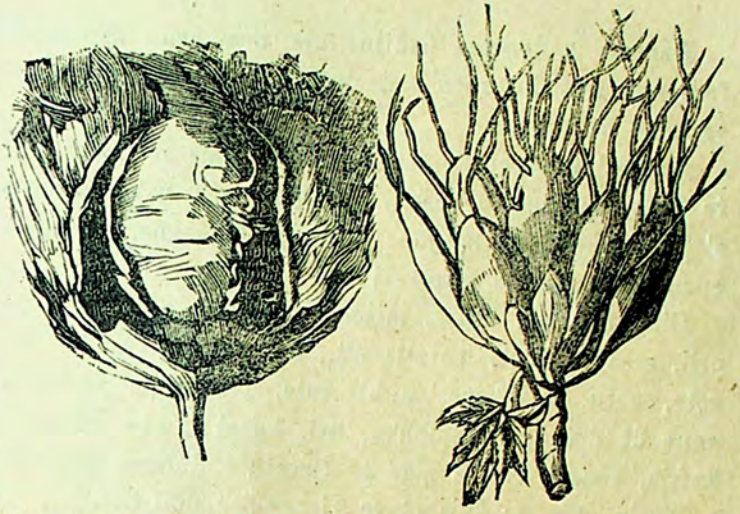

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S K O D R A

Drurete, qe jane nga ŋe femije, ɓaretohɛne (f. 49).

F. 49)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Barerat' ε drurete ðeðijne uje nga ðεu. mapene ðε fnqi nga εra. Drurete kane palcene, miεne, cipene, levεzgene ðε nyjεte,

Druret' ε barerate si ðε kafεete jane ne giðe faqεt te ðεut, po jane ðε ca, ge gendεne me pake vendε ε s' jane tεkdo. ca mbijne vete ε ca mbiλεne, ca pojne εume ε te tjerate pake εtj etj.

Bimete gruri, ðεkra, miseri, elbi, terεera, okeri: piceli, moλ' ε ðεut, patatja etj., na uεqεjne nε ðε kafεete, aεtu ðε lakerat' ε barerate, Na hyjne me εume pune ðε drurete. Пambuku, liri, kerpi na vεε. Пεmete, kafεja, εεqεri, çaji ε giðe te tjerate i duhεne nerezise. Иεriu eεte ne kembet te Пerendise mbi ðεt.

Kafεet' ε pet' ε paλa

Pet' ε paλa ndahεne se pari me katre, te ðεut, te faqεs' se ðεut, t' ujit, t' erese. Пerndahεne se riε me kafεe, εpεs, piεq, miza, krimba.

Θuhεne εcarakε ato, q' εcine mε katre kembe, fluturakε ato, qe fluturojne, svapanikε ato, qe hiqεne svape si garperi etj., notarakε quhεne t' ujit, ðε ato ndahεne me dy, sε ca pojne vetem nd' uje mε eret, qe ka uji, ε ca pojne ðε n' ujet εðε jaste. Nga trupi, nga kemba, nga qεpi, nga zeri jane te ndryεme. Me sefundi jane ca te buta ε ca t' egera.

Miε-ngrenesε jane ca ε ca bar-ngrenesε etj. etj.

Jane εume kafεe te xogela, qe s' iεoheme dot mε sy, po na i pefεn mikroskopi:

Пasdaj jane krimbate, glistrate, kermijte, gerperint' ε neperkate, ngalate, iriqi, keteri, uriði etj., qe jane te

BIBLIOTEKA PUBLIKE S'MARRIN BARLETI

ðɛut. Ha jane milingoŋate, mizate, vjɛmɛte ɛtj. Has atyrɛ vine nus' ɛ lalese, miɲ, kunaðja, ljɛpuri, ðɛlpra, ujku, apiu ɛtj. Hiɛqite jane ɛume fare si ðɛ ɛpɛste. Kafɛet' ɛ ɛpɛst' ɛ bute, qe quhɛne te ɛtepise jane ŋula, rosa, pata, miska, dɛlja, ðija, lopa, kali, muɛka, gomari, kamiλa, qɛni, macja.

Majmunete jane me te xŋuare ŋga ŋiðe kafɛete. Si ɛɛte trendafili mbrɛt i lulɛvɛt, aɛtu ðɛ dragoj ɛɛte mbrɛt i ŋiðe kafɛevɛt.

Kafɛete ndahɛne ðɛ ndryɛɛ me dy: ŋe tufe ben kelyɛe, tjatra ben vɛ. Lakuriqi nŋan ɛi me ɛpɛs, sɛ fluturor, po ŋjɛλ kelyɛe, nuke ben vɛ. Aɛtu ðɛ foqja ɛɛte fare pɛɛku, po ben kelyɛe.

Kafɛet' ɛ ɛtepise ðɛ baketija jane ɛume te nɛvojɛime ðɛ te vlyɛra per ŋɛrine, sɛ ato ɛ uɛqɛjne, ɛ vɛɛine ð' ɛ mbaðin' ɛ i bejne ŋiðe punete.

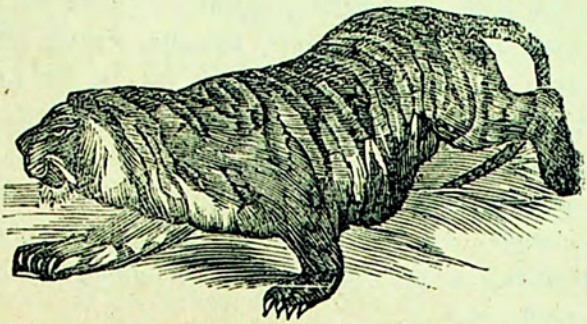
Eðɛ ŋe krimŋ ɛ ŋe mize i hyn me pune ŋɛriut: ŋeri i ben mendafɛine, tjatra i embleson gojene mɛ mjalte! Eðɛ lulɛja mɛ bukurit ɛ m' ɛret eðɛ bilbili mɛ zet te bukure ɛ defrɛn ŋɛrine!

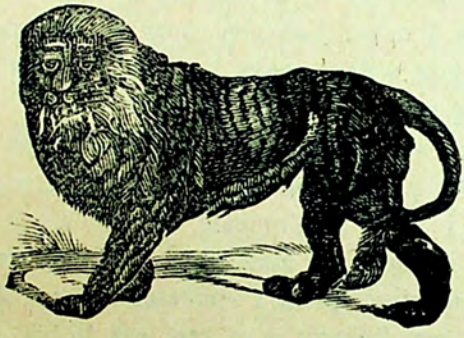
Zot i mað ɛ i vertɛte i fali ŋɛriut ŋiðe ç' i duhéte! (F. 50).

(F. 50)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARTIN BARLETI" S H K O D E R

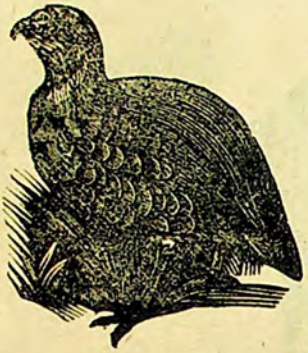

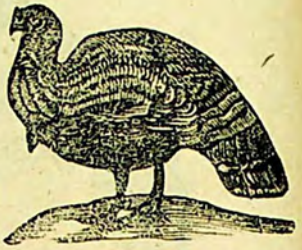

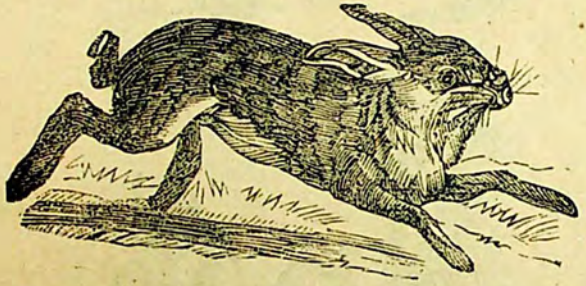

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

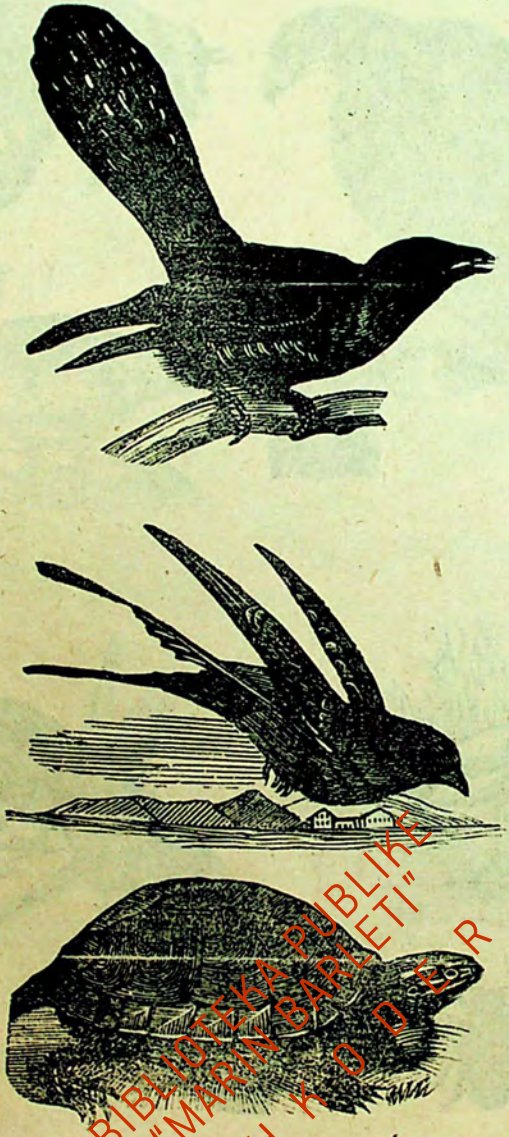

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D R E

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Trupate

Trupate, qe jane te âɛut, ndahɛne me tri: 2-te ngurete, si guri, si plumbi, si hɛkurj ɛtj., 2-te ujɛim, si uji ɛtj., 3-te tymte, si avuâ' i ujt ɛtj.

Ç' do trup eɛt' i ngizure pɛj druâɛɛ, druâɛte mbliâɛne ɛ bejne âepimɛte, âepimɛte perpiqɛn' ɛ bejne trupine.

Ne mɛst te druâɛvɛt ɛ te âepimɛvɛt eɛte fuqija hɛqesɛ, q' i baɛkon âɛ fuqija deboqesɛ, q' i ndan.

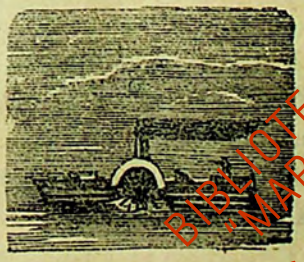
Trupat' ɛ ngurete kane mê te forte fuqine, hɛqesɛ, t' ujɛimite ɛ kane te ɛkrifete, te tymtete mê te ɛkrifete.

Uji na i pefɛn te trija, sɛ eɛt' i ujɛim, pa kur ngrin, behɛt' i ngurete; ɛâɛ kur nxɛhɛt' ɛ keâɛhɛte n' avuâ, benɛt' i tymte.

Uji kur benɛt' avuâ xgɛrohɛte ɛume, pa dukɛ xgɛruare mɛr fuqi ɛ vertik te ɛume. Kur zjen uji ne kusit te mbuluare mɛ depase, avuâi ɛ hɛâ depasene perpjɛte. Aɛtu âɛ ujerate, qe hyjne brenda ne âɛt, dukɛ ber' avuâ nga te ngrohtɛte, munt te sjɛâe termɛtn' ɛ te lekuntqe âɛne!

Avuâi luan âɛ vɛglat' ɛ anijes' s avuâit, âɛ t' uâes' se hɛkurte (F. 51).

(F. 51)

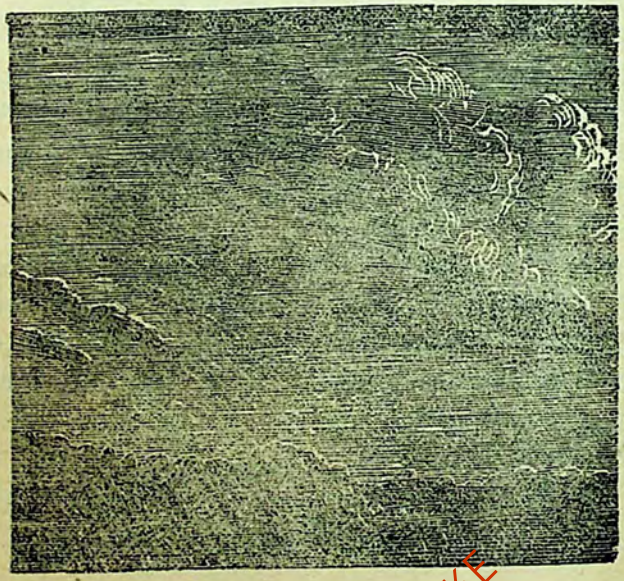

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Eâɛ uji ɛ ɛra ɛ keðɛjne mokren' ɛ muλirit mɛ fuqit te tyrɛ, po fuqi ɛ avuλit eɛte ɛum' ɛ forte.

Kur i nxɛh diɛλi ujerat' ɛ âɛut, benɛn' avuλ, âɛ avuλi ngrihɛte perpjɛte, ɛ benɛte rɛ (F. 52).

(F. 52)

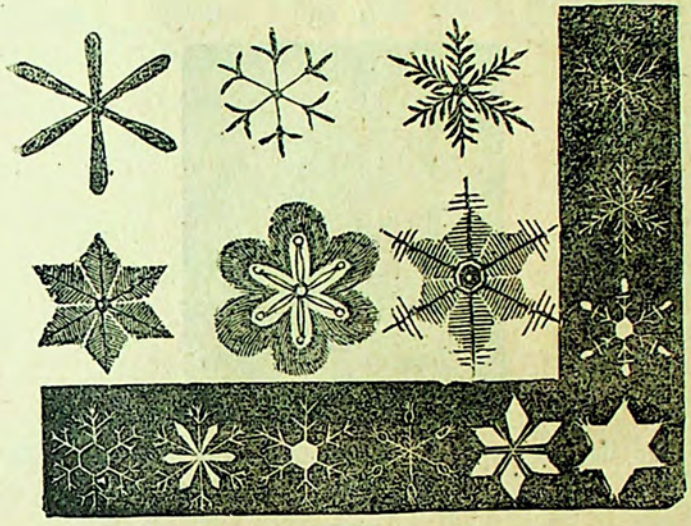

Rɛte jane te lɛhta, pa qendrojne n' ɛret, po kur ftohɛne, avuλi kâɛhɛt' ɛ benɛt' ute, uji mɛ qɛne m' i rende nga ɛra, unɛte poɛte ɛ bijɛ ɛi.

Kur ngrin ɛiu, benɛte ɛrɛɛer' a debore. Floqt' ɛ deborese kane disa fyty̆ra (F. 53).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

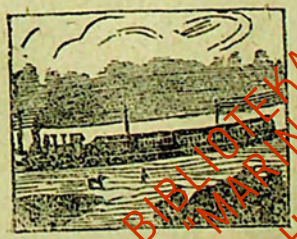
(F. 53)

Kɛɛtu ɛɛte ðɛ vɛsa ɛ bryma, qe bɛhɛne nga lagɛsir' ɛ ðɛut, ɛ cila bɛnɛte avuà ɛ ngrihɛte n' ɛret.

Tè dy fuqit' ɛ ilɛktrikut dukɛ pɛrpjɛkure ne rɛt, bèjne ze ɛ flake, do-mɛ-ðene pemimn' ɛ vɛtetimene. (F. 54). Nga qe hɛre flak' ɛ ilɛktrikut, q' i ðemi pufɛ, unɛte

(F. 54)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

mbe ãε ε bijε me vendε te larte, sε ata ε hεqene me pare. (F. 55).

(F. 55)

Mε ilektrik munt tà xbresime pufene mbe ãε (F. 56).

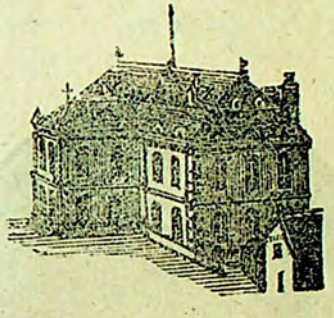
(F. 56)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Her te ɛpetuare nga dem' i puſɛse, kɛmi puſɛ-hɛqe-sine, q' eɛte ɳɛ fiâ i liđure mbi ɛtepit nga ɳ' ane đɛ nga tjatra i kaλure ne đɛt. Ajy pra ɛ hɛq puſɛae đ' ɛ keλɛt ne đɛt pa fare demi. (F. 57).

(F. 57)

Nga an' ɛ vɛriut mbliđɛte ɛum' ilɛktrik-mê te paλe, pa tfaqɛte soje ɳe drite n' ɛret, q' i mahnit te paditurite. (F. 58).

(F. 58)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Gin ben pekɛt' ɛ pepeŋte ðɛ lumeŋte, pa vɛtɛ nedɛtt, po ðɛu s' mbɛtɛte ðate, sɛ mban uje brenda, p' andaj nuke ɛtrohin' ɛðɛ lumeŋt' ɛ gurat' ɛ puɛte farɛ.

Uji sa te kɛte kryɛte te larte, aqe hiðɛte perpjeteduke buruare, kur pɛn uðe. (F. 59).

(F. 59)

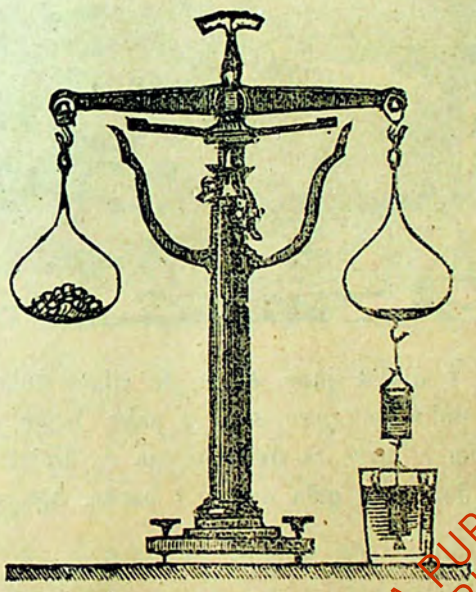

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

Uji eɛte ŋe trup i npizure pɛj dy trupaɛ : ka ŋe pjɛse ohsizɛn (ðapetorɛ) ɛðɛ dy idrozɛn (ujetorɛ). Uj' i dɛtit ka ðɛ krip' ɛ ɛume mɛtalɛ te tjɛra, ðɛ ujerat' ɛ ðɛut kane mɛtalɛ, q' i mapine dukɛ ɛkuare neper ðɛt.

Ne mbuɛçim ŋ' ɛne mɛ uje ɛ te pɛɛojme ŋe trup, pa tà kɛλaseme brenda ðɛ tà pɛɛojm' aɛtu, ajy trup humbɛt aqe ne pɛɛet, sa pɛɛon uji, q' i ze vendine trupi, pa dɛrðɛte. (F. 60).

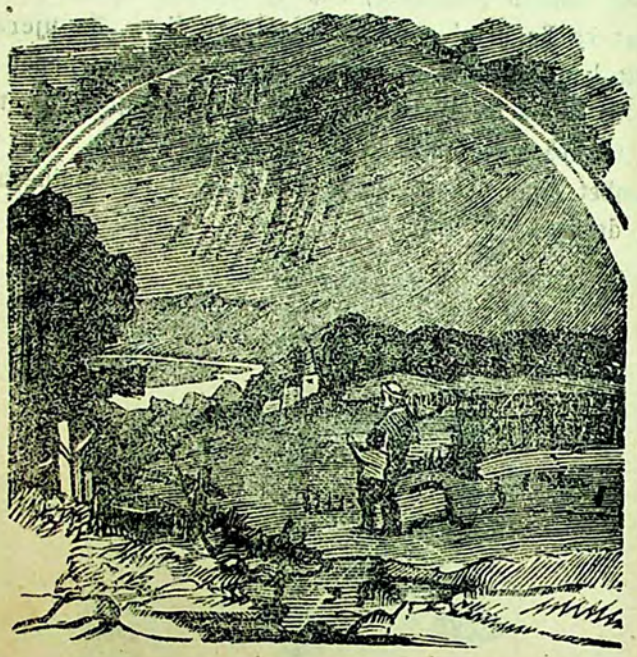
(F. 60)

Ylyvɛri behɛte kur jane rɛte te hoŕa ɛume, pa bijɛ ɛi i pake ɛ ɛkendijat' ɛ diɛλit ɛkoŕne neper pikat te ɛiut. (F. 61).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" ŠKODER

(F. 61)

Γyrat' ε diɛλit jane ϭtate, te cilate dukɛne n' ylyvɛrt, po dukɛ perzjɛre ϭum' ε pake, bejne ϭume gyra. Ηe trup ç' gyre te deboqe nga te diɛλit ate pefɛn, ajy, q' i debon te gida dukɛt' i barde, ajy, q' i mba te tera eϭt' i zi.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

E r a

Bɛu eɛte pɛtjɛÀe pɛd e pótuÀe mɛ ɛre. Era ndonesɛ s' ɛihɛte, zer' i saj i depohɛte, dɛ fuqija i dukɛte.

Era eɛte ɛ npizure pɛj dy trupaɛ; Azot (papojtjɛ) dɛ oksizɛn (daretorɛ). Azotne po t' a ndaɛ pɛj oksizɛnit, eɛte ɲe gaz, qe ɛ' dukɛte. si dɛ ɛra, po te keÀaseme ɲe pe te paÀè ngord per-ɲe-hɛre.

Oksizɛni, i ndare pɛj azotit, eɛt' eds ajy ɲe gaz i-padukure, po te vɛɛ ɲe ɛɛke te ndɛzure me ɲe cope hɛkur' ɛ tà keÀaç ne te, hɛkuri ze ɛ digɛte mɛ te mad pembim. Ho tà keÀaseme ɲe kafɛe ne te s' munt te poɲe.

Me ɲe qint pjɛse t' ɛrese 79 jane azot, 21 oksizɛn.

Era eɛte 6000 mɛtra perpjɛte dɛ me tɛj s' ka.

Era ɛume hɛr' eɛte ɛ qɛte, po dɛ ɛume hɛre leçin mɛ force, sa ɛtije dɛ lisate. Kjo vjen nga te nxɛhtete; sɛ ɛra xpɛroneɛte, kur ngrohɛte, dɛ dukɛ xpɛruare, leçin. Hapo faq' ɛ dɛut pid-ɲe me ɲ' ane ngrohɛte nga diÀi, m' anet tjatere ftohɛte, dɛ ɛra dua sɛ pid-ɲe leçin.

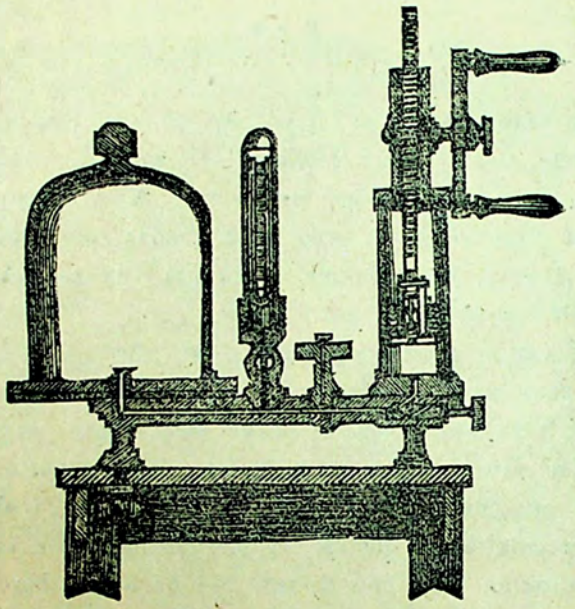
Ha ɛre ɲɛriu s' pon dot, sɛ do te mape fryme : do-mɛ-dene do te keÀase ɛre ne muɛkerit te bard, qe ajo te laɲe pakne.

Ha ɛre zjari s' ndizɛte; sɛ ɛra eɛte qe digɛte. Ha ɛre zeri s' depohɛte; sɛ ɛra ɛ ben zene. V. 62.

Bɛte ɲe mihani, qe mɛ ate i nxjerime ɛrene ɲe ɛnɛ pɛj qelqi, dɛ ɛ leme fylɛ, atehɛre veme ɲe pe te paÀe, ɛ n' ate kohe ngord ; veme ɲe drite, dɛ ate

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 62)

kohe ɕuhɛte; veme ŋe zilɛ ð' ɛ$_{\Lambda}$ ɕoheme ɋe bije, po ze-nuke nxjɛr. (F. 63).

F. 63)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Era nuk' eɛte me ç' do vent ɳe nga te rendete: kur eɛte ftohte ɛra ɛtrengonɛte, âɛ benɛte m' ɛ rende. Vɛç kesaj ne malɛt te larte ɛra eɛte m' ɛ lɛhte, sɛ eɛte ɛum' ɛ paλe.

Ner te pɛɛuare ɛrene kɛmi ɛre-pɛɛoɳenɛ, q' eɛte ɳe fyt i qɛlqte, âɛ brenda ka ɛnperâi. Kur eɛte ɛra ɛ rende ɛ ɛtyp me tɛpere ɛnperâine, â' ajo uɳɛte pas te rendit te ɛrese nga ɳe ɛkaλe ne tjatere, âɛ na pefɛn te rendet' ɛ ɛrese. (F. 64).

(F. 64)

Nɛriu âɛ pet' ɛ paλa ɛ mapin' ɛrene mɛ ɲyme si eɛte; po kur ɛ apene, ɛ-nxjɛpine te feλiqare nga muekeri ɛ bârâe. Kɛɛtu âe zjarɛt' ɛ dritat' ɛ feλiqin' ɛrene. Andaj tɛk pine ɛume ɳeres, a kafɛe, ɛ tɛk ndizene ɛume drita ɛ zjarɛ ɛra eɛt' ɛ zɛziture.

Er' ɛ zɛziture eɛte ɛum' ɛ liɲe per ɛendɛt te ɳeriut, andaj duane hapure dritorete, te dale, ɛ te kembɛhete mɛ ɛret te qeruare.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Druret' ε barerate ðε lulεte, sa este dite, ε sohene diελin' ε driten' ε tɲa, mapine Azotne, qe vene trup, ε apene Oksiʒene; andaj ne mest te tyrε te pije ɳεriu ditene este mire. Πo natene mapin' oksiʒene, ðε εra mbεtεte mε sume azot, andaj natene ndaj syrεs este likst te pime.

Baλoni (n' εre-qendroɳesi)

Jane sume trupa te tymte me te lehte nga εra; mε ata mbusime baλone ðε ε lesojme; mε qene m' i lehte nga εra, skon perpjete, ε qendron n'εret. (F. 65).

(F. 65)

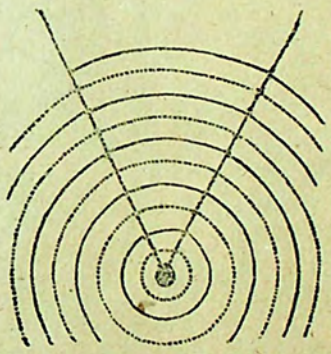

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARTIN BARLETI" SHKODËR

Depimi

Zeri bendte si dame; fryma qe del nga goja, e perhap erene, duke perpjekure me te; valat' e erese etyjne nera tjaterne, de vene, e me te hyre ne vet, bendte zeri. Keu bendte de ç' do kerceAime, qe depojme: kur tundime zilene, a kur perpjekime duarte, era trenditete, de valete bejne zene. (F. 66).

(F. 66)

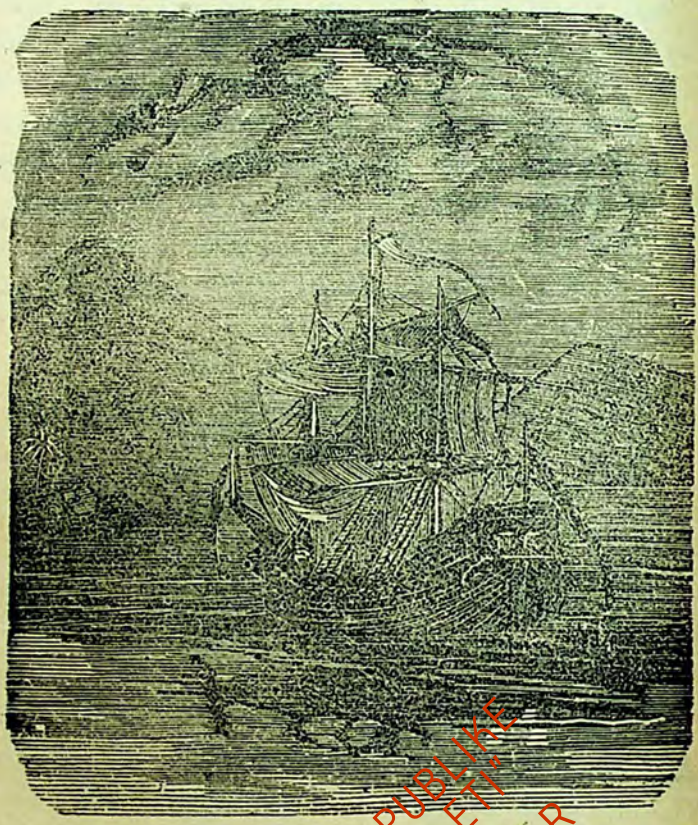

Valet' e erese, kur godijne me none mal a ne nene gesendi tjatere, kdehene de vine prape. Asaj i themi te kdyerit' e zerit. Zeri sa te vine duke hapure erene, nga ne vent ne ne tjatere do kohe, andaj kur xbrazete lark ne puske, coheme flakene, pa pasdaj na vjen zeri.

Ede era ka fuqi cume, sa nget arrijen' e nelhures' etj. (F. 67).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 67)

Ila nga ŋe-hare ɛ ɔtɔn ɲuqine, ɛ ben pemuje âene. (F. 68).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 68)

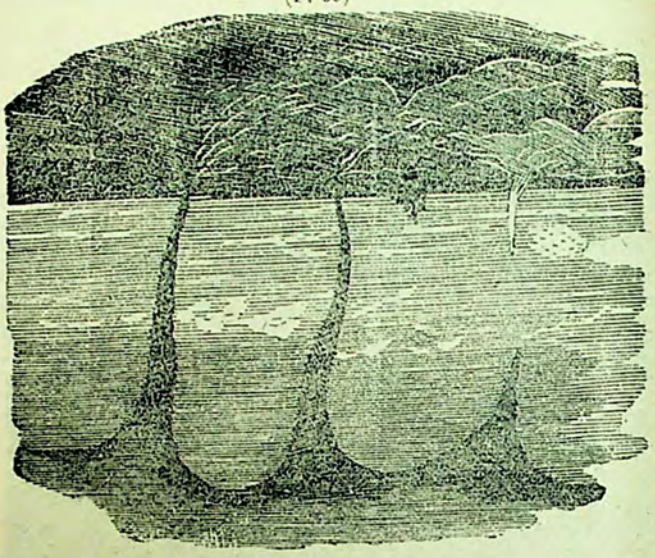
εâε dεn' ε perzjεn mê εume. (F. 69).

Marim ηe qεlqε, i hεqim εrene â' ε lεme fyiε, dukε liâure ηe lekure sipre, era, q' eεte jaεte rendon aqe mi tê, sa ε gris lekurene mε ηe herε. (F. 70).

Kemi dy vεgla, q' i baεkojnε, pa u hεqim εrene, qe kane brenda, ahεrε εr' ε jaεtesmε i εtrengon aqe, sa

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

(F. 69)

s' kapsne dot kupe, pa kaÂure se riɕ ɛrene brenda. (F. 71).

(F 70)

(F. 71)

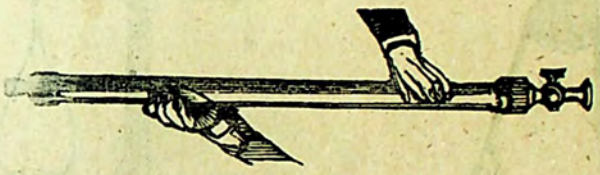
BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Keta të trë trupa, qe ðame ger ketu, do-më-ðene te ngurtete, t' ujdimite ðë te tymtete kane lenda ðë jane te rende:

Te hëdhim nga dritoreja ne pende ðë ne plump, plumbi bije me pare perpoç, së era ë ndalon pendene, plumbi o çpon epejt erene.

Ne marçim ne fyt qelqi ë t' i heqim erene, ahërë bijene te dyja ne herjes etj. etj. (F. 72).

(F. 72)

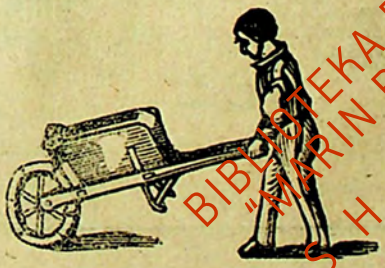

Trupate bijene mbe ðë, së i heq fuqija heqesë ë ðeut.

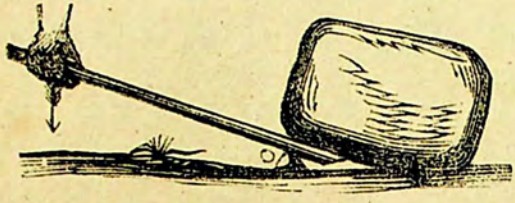
He trup ne rente ne hostën vent, ka ne fuqi, ne rente dy hostëne, ka dy, ne rente trë, ka katrë, ne rente katre, ka tëte, ne rente pëse, ka gastembeðëte etj.

Her te peguar' ë per te lehtesuare rendesin' ë trupavet kemi gume vegla. (F. 73).

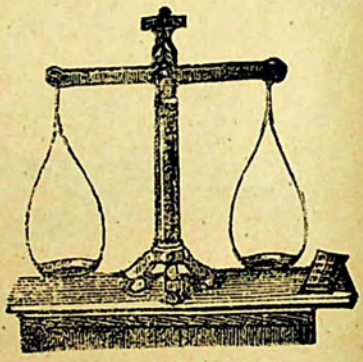
(F. 73)

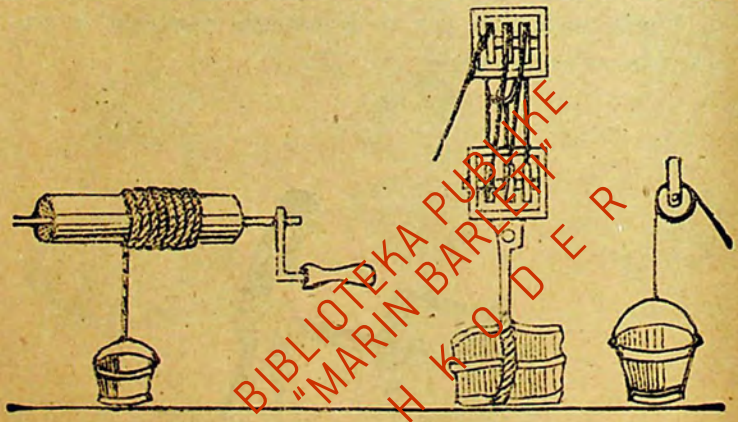

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

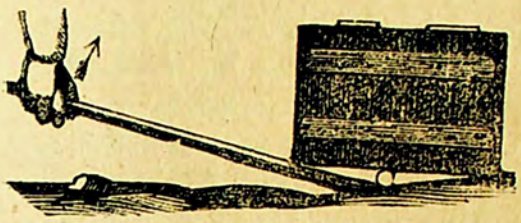

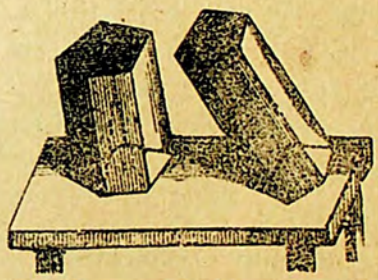

BIBLIOTEKA PUBLIKE
„MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Trupi per te qendruare me vent duhete t' i gendete qendr' e rendesise. (F. 73).

(F. 73)

Θame qe trupate kane dy fuqi: ne heqese de ne boqese. Па kur eshte heqeseja m' e forte, trupi eshte i ngupete, kur eshte se prapi, esht' i tymte, kur jane ne ne skale te dy fuqite, trupi eshte i ujesim.

Drudet' e trupavet te forte, me qene te strenguara qera me tjaterene fort, per te perzjere, i treti, qe t'u humbasime fuqine heqese. Drudet' e dy, a me tepere trupave, qe kane te bejne ne mest te tyre, duke perzjere, bejne ne trup tjatere, de ne te perzjer e siper sume here qpikete ilekrik, te nxehte ede drite. Fjala

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

vjen : ɲe gaz, q' i ðemi *klor*, duke perzjere me ɲe tjatere, q' i ðemi *antimon*, ben ɲe trup te ri, ðe duke bere trup' i ri nxjer drite ðe te nxehte.

Trupi, qe benete se rie nga te perzjeret' ε druðevet te trupavet te tjere, qe kane te bejne ne mest te tyre, si ðame, eshte fare i ndryshme syresh : sindekur qe nga dy gaze : iðrozen (ujetore), ðe oksizen (ðaretore) çpikete uji. Soda, q' eshte ɲe helm, q' i ðemi shpirt' i kripese, çpik kripene.

Tiðe trupate, qe jane, ndahene me dy : te ɲejte, ðe te perzjere nga dy a me teper pej trupavet te ɲejte.

Trupa te ɲejte, qe jane ɲohure per me sot, jane 65. Ðe keta ndahene me dy : te metalte, ε te si-metalte. Te si-metalte jane 16 : ðjete jane trupa te forte, ɲe est' i ujete, ðe pese jane te gazte.

Te metaltete jane 49, ðe veç shperðise, te tjerete jane trupa te forte.

Trupat' ε si-metalte

Trupat' ε si-metalte jane keta :

1. Oksizeni (ðaretoreja) : Ky eshte ɲe gaz pa ɲyre, pa shije ðe pa noɲ' ere. Ne kete pererat' ε gaða ðe te mbirate nuke pojne dot, ðe trupat' e tyre jane me shume pej keti gazi. Ky eshte qe çpik ðe driten' e zjare.

2. Iðrozeni (ujetoreja). Ky eshte si ðe oksizeni : ɲe gaz pa ɲyr' ε pa ere ðe pa shije, ðe eshte 14 here m' i lehte nga era.

Uji eshte nga keta te dy gaze : ka ɲe pjese oksizen ðe dy iðrozen.

Ilo te mapime ne kete mase nga te dy, ε t' i per-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

zjejme, benete avuÃ' i ujit, ãe ajy avuÃe po te ftohete, benet' uje, duke mbeture trup' i tija 170 here m' i pake.

3. Azoti (pa-pojtja). Eãe ky eote ne gaz pa er' e pa gyre. Brenda ne te ge e gaÃe ngorã, ãe drita ouhete, andaj e kane quajture pa-pojtje.

Era eot' e ngizure nej oksizenit ãe nej azotit.

4. Oenjiãi. Ky eote ne nga trupat' e nejte, ãe ng' ata qe nuke tretene.

Oenjiãi gendete oume ne ãet: eote ãenjili, qe benete nga drut' e djegura, ãenjiÃ' i vaporit. He fare ãenjiãi eote ãe xevahiri. Oenjiãi oume here eot' i barõe, nga ne here gendete ãe pa no ne gyre, ãe her' i muskeÃyere, e her i kalterte, etj.

5. Squfuri. Squfuri me 112 okaÃe te nxehti tretete, me 250 benete frume, me 440 benete gaz.

6. Fosfori, eote ne trup si iverõe ãe i çkelqyere; del me oume nej kaçkavet; me te bejme epirtate ãe oume gerera te tjera. 7 ãelniymi; 8 arseniku; 9 fãori; 10 klori; 11 bromi; 12 iodi; 13 bori; 14 teluri; 15 silisiymi; 16 pyriti.

Trupat' e metalte

Trupat' e nejte te metalte, jane si ãame, 49.

Keta trupa jane ca me te ngupete, ca me te bute; ca tretene me me pake te nxehte, ãe ca dyane me oume; ca gendene te vetem, ãe ca te daskuare me te tjere.

Keta jane: 1 floriri, 2 ergendi, 3 engerãija, 4 rama

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

5 hɛkuri, 6 plumbi, 7 kaʎaji, 8 tutjaja, 9 arijli, 10 kalqeri, 11 banaði, 12 bapi, 13 bɛrili, 14 bismyði, 15 bolframi, 16 gali, 17 ðimitri, 18 ðiðymi, 19 ðjani, 20 ɛrvi, 21 zirkoni, 22 ðali, 23 ðori, 24 inði, 25 iriði, 26 qɛsi, 27 kaðmi, 28 kali, 29 kovalti, 30 ʎanðani, 31 liði, 32 mangani, 33 magnisi, 34 natri, 35 niqɛli, 36 ɲovi, 37 osmi, 38 qili, 39 paʎaði, 40 roði, 41 ruviði, 42 ruðini, 43 ɛtrondi, 44 tandali, 45 titani, 46 ytri, 47 kromi, 48 florir' i barðe, 49 ɛrɲend' i pɛme.

Trupat' ɛ si-mɛtalte dukɛ perzjere ɲeri mɛ tjaterine menyrera te ndryɛmɛ, çpikine trupa te ɛum' ɛ te ndryɛme te perzjere.

Si ðame, oksizeni mɛ azotne bejne ɛrene; oksizeni mɛ iðrozɛne bejne ujete; aɛtu behɛne ɛðe ɛume te tjere trupa te perzjere. Po ðɛ trupat' ɛ perzjere perzjehɛne per se dyti ðɛ bejne te tjere.

Aɛtu ðɛ trupat' ɛ mɛtalte: perzjehɛne ðɛ mɛ te simɛtaltete, ðɛ ne mɛst te tyrɛ, ɛ bejne te tjere. Sikunder ðɛ ato perzjehɛne per se dyti, ɛ çpikine te tjere. Po per te perzjere ɛ per te baɛkuare duhɛte a te nxehte, a fuqi ɛ ilɛktrikut, a ɲe ɛtrengim i forte, qe këto te trija fuqi po-ðua sɛ jane ɲe.

Nga te perzjeret' ɛ trupavet te ɲeɛme benɛne trupa te tjere, ðɛ nga te perzjerete se dyti ɛ sɛ treti dalene prape trupa te tjere. Sicili nga këta trupa ka ɛmere me vethɛ.

Ðaretoreja, dukɛ perzjere mɛ trupat' ɛ ɲejɛim te tjere çpik ɛume trupa te perzjere. Ng' ata trupa ca ðuhene ðaretare, ðɛ ca duhene ðaretire. Ðaretarete kane fuqine deboɲesɛ t' ilɛktrikut; ðaretirate kane fupine hɛqesɛ.

BIBLIOTEKA PUBLIKE „MARIN BARLETI" SHKO D E R

Ðaretorɛja, dukɛ pɛrzjɛre mɛ papojtjɛne, çpik ɲe trup, ɟe ðuhɛte : ðaretar' i papojtjɛse. Dukɛ pɛrzjɛre mɛ ðɛnɟiλt, ben : ðaretar' ɛ ðɛnɟiλit. Mɛ squfurine ben : ðaretar' ɛ squfurit, ɛtj. ɛtj.

Trupate, ɟe behɛne nga te pɛrzjɛret' ɛ ðaretarevɛt mɛ ðaretirate, ðuhɛne : kripa. Eðɛ kripate ndahɛne mɛ disa fare, ɛ quhɛne pas trupavɛt, ɟ' i kane bere. Fjala vjen : kripa, ɟ' ɛste bere nga ðaretar' i squfurit ɛ nga ðaretir' ɛ hɛkurit ðuhɛte : squfur i hɛkurit, ɛtj. ɛtj.

Ati trupi ɟe behɛte, dukɛ pɛrzjɛre dy mɛtalɛ i ðɛmi baɛkime. Trunxi ɛste ɲe baɛkime ɛ bere nga rama ɛ nga kaλaji.

Zjari ç' ɛste ?

Kur nxɛheme drute ðɛnɟiλi, ɟe ka druja, dukɛ pɛrzjɛre mɛ oksizɛne, ɟe ka ɛra, ben ɲe trup te pɛrzjɛre prɛj te dyvɛ : Ajy baɛkim çpik zjare. Andaj po s' pat ɛre zjar s' benɛte.

Mɛriu qyɛ pon ?

Mɛriu mɛr mɛ fryme ɟiðe-ɲe ɛre, ðɛ nga lefyti ɛ ɛpijɛ ne muɛkerit te barðe; muɛkeri ɛ barðe ka ɲe sipe te hoλe; ɛra ɛ vɛɛ ate cipene; zemera ɟakn' ɛ dergon ne muɛkerit pɛr-brenda cipese; ɟaku ɛste plot ðɛnɟiλ, ɟe mɛr nga trup' i ɲɛriut; ðɛnɟil' i ɟakut dukɛ pɛrzjɛre mɛ oksizɛn' ɛ-ɛrese, çpik ɛume te nxɛbte ðɛ te dy trupate, ɟe baɛkonɛne, bejne ɲe trup, ɟ' i ðɛmi ðaretir' ɛ ðɛnɟiλit. Ate trup ɛp ɲɛriu dukɛ ðene fryme, ajo ðaretir' ɛ ðɛnɟiλit, ɟe nxjɛr ɲɛriu mɛ fryme, ɛste fort ɛ demɛɛimɛ pɛr ɛendɛt, andaj duhɛte ɟe te mos fɛne ɛume ɲɛres me ɲe ɛent, ðɛ te hapɛne dendure dyɛrte, ɟe te çkembɛhɛte ɛra. Me ɲɛri ne 24 ore mɛr

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

450 litra oksizɛn, ðɛ ɛ kðɛn ne ðaretire-ðenpiÀi, pa ɛ ɛp.

Do-mɛ-ðene: ɲɛriu ɛɛte ɲe mihani, qe pon me zjar, qe ɛpikɛte nga te baɛkuarit' ɛ dy trupavɛ te ɲejte, dukɛ bere ɲe tjatere. Sɛ po s' mori fryme ɲɛriu, nuke pon; ɛɛ ɲaku do te lɛre ðenpiÀe, ɛ te ngrohɛte, pa mɛ ate fuqi te sjɛÀe potuÀe trupn' ɛ ɲɛriut.

Kɛɛtu pojne ðɛ ɲiðe kafɛɛt' ɛ tjɛra.

Jane katre trupa te tjɛre, te cilete s' kan' as lende, as te rende.

Ata jane: Ngrohtesija, drita, magniti, ilektriku.

Ngrohtesija

Kur i qasɛmi zjarit, a kur jemi drɛjt diɛÀit, ndjɛjme ngrohtesi.

Ngrohtesija s' ɛɛte as ɛ lende as ɛ rende, ɛe ðarime ɲe hɛkur te ftohte, ɛ pɛɛojme, pasdaj ɛ nxɛhime ne zjart, ðʼ ɛ pɛɛojme perseri, ɛ ɛoheme qe ne peɛet vjen ɲe, si ðɛ perpara, kur s' ɛ kiɛ ngrohtesine.

Te ngrohtete nɛvɛ ɛ ndjɛjme pas ɛkÀes' ɛe te ngrohtit, qe te kete trupi yne. Te futime ɲe dore ne ɲe uje te nxɛhte, ɛðɛ tjaterne ne deboret, t' i leme, sa ɲera te ngrohɛte mjaft, e tjatera te ftohɛe, pa t' i nxjɛrime te dyja, ɛ t' i futime ne ɲe uje te vakure: asaj dorɛ, qe ka qene ne deboret, aj' i vakure do t' i vine i ngrohte, asaj tjaterse, qe ka qene n' ujet te nxɛhte, do t' i vine ujet' ɛ vakure te ftohte si akuÀ.

Ujet' ɛ pusit ɛɛte ne ɲe ɛkÀe afro, si ne vere ɛðɛ ne dimer, sɛ brenda ne ðɛt, tɛk ɛɛte, nuke apin as te

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

nxehtet' ε vεrese, as te ftohtet' ε dimerit. Ho ujet' ε pusit kur ε pime ne vape, na vjen i ftohte, sε trupi yne ësε εra jane te ngrohta ; kur ε pime ne dimer ; na vjen i ngrohte, sε jemi ne te ftohete.

Trupate te giëe s' ε qasine me ηe εkaλe te ngrohtete : Te veme ne vatere ηe dru, ësε ηe cope hεkur, hεkuri nxehεte me pare ε me εume ; do-mε-ëene qe pi me tepere te ngrohte.

Aεtu εës me te ëene te ngrohtete trupate, ca ε mbajne me tepere, ε ca ε apene çpejt. Te ngrohtete levis ës vεte ε vjen : po te veme lopaten' ε kacise ne zjar, ze ε nxehεte lopata me pare, pasdaj dalε-nga-dalε nga fund' i biεtit, dεl ne kryεt.

Te nxehime ηe kopaçε drû, ës t' a hεëime ne te tjera kopaçε te ftohta, te nxehtet' ε asaj iken pej se nxehtese, ës perhapεte ne te ftohtate, ε i ngroh. Zjari, qe djegime, ngroh nga dalε erene, qe ka afere, ës ajo ngroh t' afertene soje, ε keεtu mε raëe hapεte ne giëe ëomet, pa nga era ngrohene murεte ës kuε eεte brenda, do-mε-ëene te nxehtite per te hapure, do te εkelηe mbi ηe fare trupi, p' andaj qe nga dieλi ε per tεk eεte er' ε ëeut ka ηe pê q' i ëemi eëir ; sε ndryεs te nxehtet' ε dieλi s' na vintε dot nεvε.

Ngrohtesija tfaqεte me εume mε te ferkuare : Te marime dy copa drû te ηoma, ε t' i ferkojme mε fert, zen' ε nxjerine zjar.

Te marime dy sopa akuλi, ε t' i ferkojme ηerene mε tjaterne, tfaqεte ngrohtesija, ës zen' ε tretene.

Kelqerese se paεuare kur i hεëime uie, ferkonene

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

druâst' ε ujit mε te kelqerεse, pa tfaqεte ngrohtesija, qe εoheme.

Her te ɲohure εkaλen' ε ngrohtesise, kεmi ɲε qelq, qe brenda ka εnperâi, âε sindekur εnperâija xperonεtenga te nxεhtete, na trεgon sa te nxεhte eεte. (F. 74).

(F. 74)

Drita

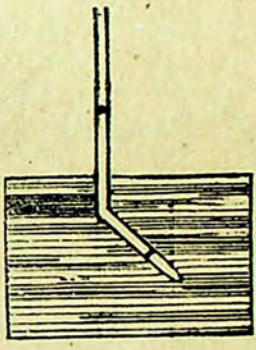
Drita na vjεn si âε ngrohtesija, vεa diελi mε anet t' εâirit ε te εrese, eεte âε ajo ε pa lendε, ε s' ka te rende. Drita âε ngrohtesija jaνε po dua te pa-ndara. Diελi ka εtate gyra: 1. ε kuqe, 2. ε verâe, 3. si portokalε, 4. ε ɲelbere, 5. ε kalterte, 6. gyr' ε ujit. 7. ε manuεaqεse.

Te εtate gyrat' ε diελit vεç-ε-vεç na i trεgon Ylyveri.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

Kur keλaseme ηe ɕkoη te drɛjte ne η' ɛne plot mɛ uje, copa, q' ɛɕte brenda nd' uje, dukɛte si ɛ ɕtrembere, sɛ ðyhɛne ɕkendijat' ɛ dritese te syrit, dukɛ hyre nd' uje, ɛ s' vɛne drɛjt-per-drɛjt. (F. 75).

(F. 75)

Aɕtu ðɛ ɕkendijat' ɛ diɛλit mɛ te hyre ne pikat teɕiut (sɛ ylyveri dukɛte, kur bije ɕi fort i hoλe), ðɛ ðyhɛne mɛ ηe menyre me vɛthɛ. Andaj atjɛ ndahɛn' ɛ dukɛne vɛç-ɛ-vɛç.

Si zeri, aɕtu ðɛ ngrohtesija, ɛðɛ drita dukɛne kohe sa t' apijne me ηe vent, ɛ nuke perhapɛne mɛ ηe here; po drita me tɛper nga ngrohttesija ka vrap.

Drit' ɛ diɛλit vjen mbi ðɛt me 8 te hoλa ɛ 13 te grimɛ, dukɛ mape mɛ ç' do te grimɛ 70 mije fersaheɲðe.

Mos qenj' ɛ te nxɛhtit eɕtɛ ftohesira. Mos qenj' ɛ dritese eɕt' ɛpesira.

Drite ɛp ðɛ zjari ɛ fosfori ɛtj. ɛðɛ gererate qe kane

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SH.K.O D.E.R

fosfor ndrijne natene, si syt' ε macεse, si miza q' i ðemi εkendije, ðε εume te tjera, si εqufuri ε si kockate.

Kockate kur ndoðene nde lagesire leεojne εume fosfor, aju perzjehete mε iðrozene (ujetorene) ε ben ηe gaz te ndriçim, ð' ajy gaz kur perzjehete mε erene nxjer flake·

Ajo flake eεte, qu dukεte εume hεre ne per vare! ðε te paditurit' i ðone lugat ε disa te tjera!

Magniti

Magniti eεte ηe metal, qe ka ηe fuqi, ε cila heq giðe trupate, po me tεpere hεkurin' ε çelnikne.

Çejnikne, po t'a ferkojme mε magnit, mer ð' ajy ate fuqi, ðε heq si magniti.

Metal' i magnitit nuk' ε ka fuqine ηe me te gið' anete, po ne majate ε ka εume me tεpere se ne anete.

Sido qe t' a bejme magnitne me ηeret' ane ka fuqine, qe heq, ðε asaj anε i ðemi an' ε veriut; eðε m' anet tjatere ka fuqine, qe debon, ðε asaj i ðemi an' ε jugese.

Ilo te marime dy copa magniti, eðε te qasime anen' ε veriut te ηerese mε anen' ε jugese te tjaterse, mergojnë nera tjaterene: aεtu ðε kur te qasime te dy anet' ε veriut. Ilo te aferojme anen ε veriut te ηerese cope mε anet te jugese te tjaterse, ndiεε ηera heq tjaterne.

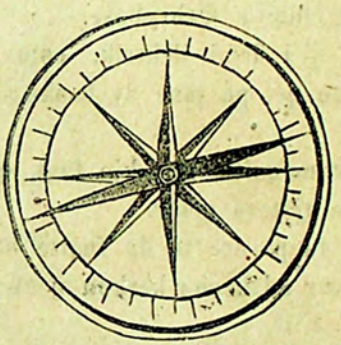
Lemε' i ðeut eεte plot mε kete fuqi ðε n' anet te jugese ka fuqin' ε mergimit me anet te veriut ka fuqin' ε heqjese, andaj po te marime ηe cope nga ky metal, ε tà veme mbi ηe pilpere mε ηe menyre, qe te

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

mos pɛɛtɛte ŋɛkundi, ŋ' án' ɛ kâɛn nga juga, tjaterene nga vɛriu ; sikunder q' ɛ hɛq fuqi ɛ maðɛ ɛ magnitit te ðɛut.

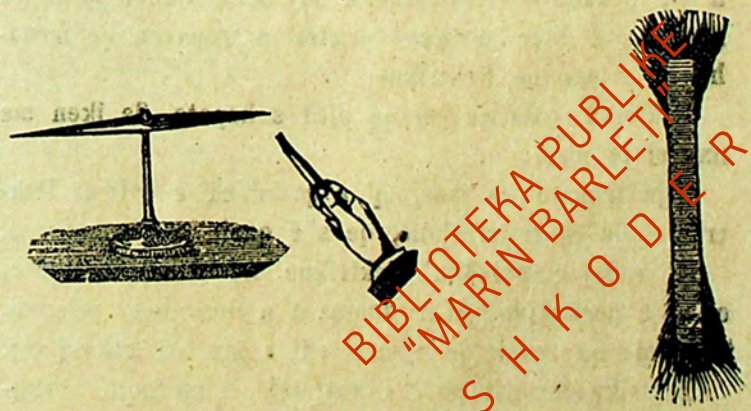
Ky mɛtal na duhɛte ɛume, sɛ mɛ kete bejme Husuλene, ðɛ mɛ pusuλete, ne dɛtt dime nga vɛmi, ɛ ku jɛmi. (F. 76).

(F. 76)

Magniti ka fuqi, qe hɛq. (F. 77).

(F. 77)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Ilɛktriku

Ilɛktriku ɛste ŋe trup i palende ɛ i lɛhte.

Kete fuqin' ɛ Ilɛktrikut hɛren' ɛ pare ɛ kane pare ne qɛhrybat ŋɛrezite, ãɛ ɛ kane quajture Grɛqist Ilɛktrik, do-mɛ-ðene fuqi ɛ Qɛhrybase.

Ilo kjo fuqi, q' i ðemi ilɛktrik, ɛste tɛkdo. Fuqi ɛ Ilɛktrikut s' ɛste ŋe, po jane dy baske: ŋe hɛqesɛ ɛ ŋe debonesɛ.

Ndron fuqi ɛ magnitit nga kjo fuqi, qe jane te dyja baske, ãɛ qe ka tjatere qenjɛ.

Ilɛktriku mɛ te pasure te dy fuqite baske, nuke ndihɛte farɛ. Ilo kur ndahene ɛ kerkon ŋera tjaterne, ahers dukene punerat' ɛ ti.

Kur ɛ ferkojme sume qɛhrybane te dy fuqite ndahene, ãɛ ate kohe qɛhrybaja mer ŋe fuqi, qe hɛq qimene a fiÀ' ɛ kastese. Ilɛktrikne ɛ nxjereme a dukɛ ferkuare ŋe trup, a dukɛ perzjere druðɛt' ɛ trupavɛt, qe ferkohene, ãɛ çpikine Ilɛktrikne.

Ilɛktriku ɛste ŋe pê, qe pjeð ɛ hanɛte ãɛ iken mɛ nxitim te mað.

Nga trupate ca jane, q' ɛ qasin' eð' ɛ çpijen' Ilɛktrikne, ãɛ ca tetjɛre jane, qe s' ɛ qasin' ɛ s' ɛ çpijene.

Il' andaj ɛ mblɛðim' Ilɛktrikne ne ŋe nga trupate, qe s' ɛ perhapine. Kur duame t' a dergojme ŋekundi, jà apime ŋe trupi, qe ɛ mer' eð' ɛ jep, si hɛkuri ɛtj.

Ilɛktriku hɛkurit po t' i pestetɛte, i ɛp fuqin' ɛ mag-

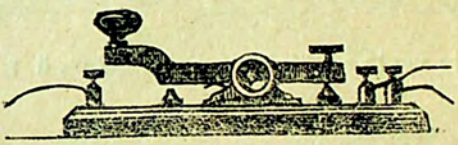
BIBLIOTEKA PUBLIKE „MARIN BARLETI" SHKODËR

nitit, ðe po t' i hiqste, ate kohe hekuri ε humbet ate fuqi.

Ho te pestetim' Ilektrikne ne ɳ' ane te ɳe teli, ate kohe ε spijε n' anet tjatere. N' anet tjatere veme ɳe pilpere, ðε mε te vature, i εp pilperese fuqin' ε magnitit.

Ky tel este Tilegrafi. Hosa i pestetine mε anet te mihanis Ilektrikne ɳ' anes' se telit, ana tjatere ε ben pilperene qe levis : Dukε levizure, ben pika, ε, n' ε mbajçim mε teper, ben vijeza : ato jane skroɳat' ε Tilegrafit : Tejskroɳesit. (F. 78).

(F. 78)

Tendj' ε Ilektrikut este ɳe nga me te mbeðat' ε puneravet te mendjes' se ɳeriut.

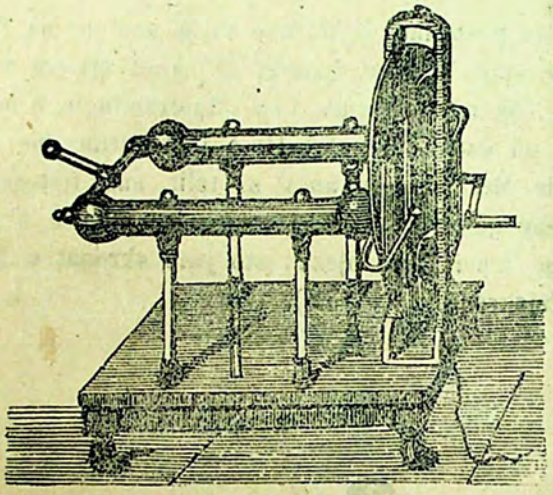
Mε Ilektrik, veç Tilegrafit, bejne sot ðε orete ðε gume punere te tjera.

Gume te diture done qe ngrohtesija ðε drita ðε Ilektriku rjeðene nga ɳe burim ε kane ɳe pene.

Kemi ɳe vegle, qe mbleðeme ilektrikne mε ate pej ferkimi, se ç' do ɳe po tà ferkojme gume, tfaqet' atje ilektriku. (F. 79).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 79)

Mε kete vεgle ε mblεdeme ne ηe qεlqε, ã' ε perdorime. (F. 80).

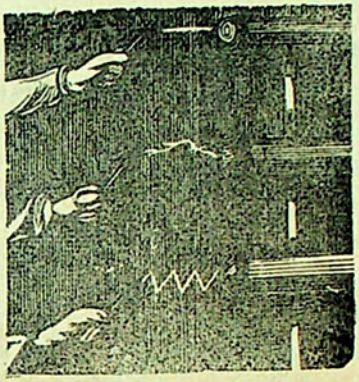
(F. 80)

Trupi, qe ka ilεktrikne, kur i qasim ηesendi, nxjer zjar ε εkendija. (F. 81).

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

(F. 81)

Deu si ãame este pumbuĩak si leme. (F. 82).

(F. 82)

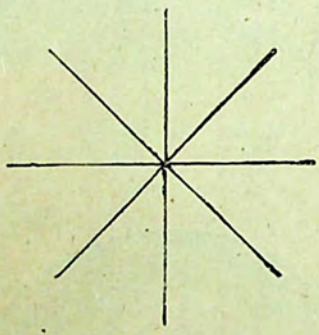

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Qark ðuhɛte pɛði, qe ɓoheme potuλe nɛɓ kur pime me ŋe vent.

Te kater' anet' ɛ qarkut perndahɛne ðɛ me katere te tjɛra : vɛri-lindja, ne mɛst te lindjɛse ɛ te vɛriut ; vɛri-pɛrendimi, ne mɛst te vɛriut ɛ te pɛrendimit ; ðɛ juge-lindja ɛ juge pɛrendimi. (F. 83).

(F. 83)

Boɛt' i ðɛut ðuhɛte ŋe vij' ɛ drɛjte, qe veme mɛ ment nga an' ɛ vɛriut, ɛ nepɛr qendret te ðɛut, ɛ pɛr ne anet te jugese; pɛrmi ate kðɛhɛte lemɛ' i ðɛut me 24 ore ŋe hɛre.

Πuλa quhɛne te dy anet' ɛ boɛti, dɛ' ato jane puλ' ɛ vɛriut ɛ puλ' ɛ jugese.

Te dy puλate jane te ɛtypura, dɛ-mɛ-ðene te hyra pake ;boɛti qe trɛgon te ɲatɛ ɛ ðɛut eshte 12,712,160 mɛtra.

Ne hɛqçim ŋe vije nga lindja pɛr tɛ pɛrendimi, qe trɛgon te ɲɛret' ɛ ðɛut, dote jɛte 12,754,796 mɛtra.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Do-mε-âene, qe âεu eεte 42,636 mεtra m' i pεre sε i pate; sε ç' do puâe eεtε 21,318 mεtra ε εtypure.

Faq' ε âεut eεte 509,950,820,000 mεtra te katertuara. I tere trup' i tî eεte 1,082,841,000,000 mεtra te çoketuara.

Lemεin' ε âεut per te ndare mε ment me dy copa ne kartet ε prεsim ne mεst. (F. 84).

(F. 84)

Si t' i εεεojme te dy copate, mbεtete me ɳ' ane bot' ε vjetεre: Evropa, Asija, Afrika âε Australia, qe âuhete âε Oqεani, m' anet tjatre bot' εrε: Amεrika. (F. 85).

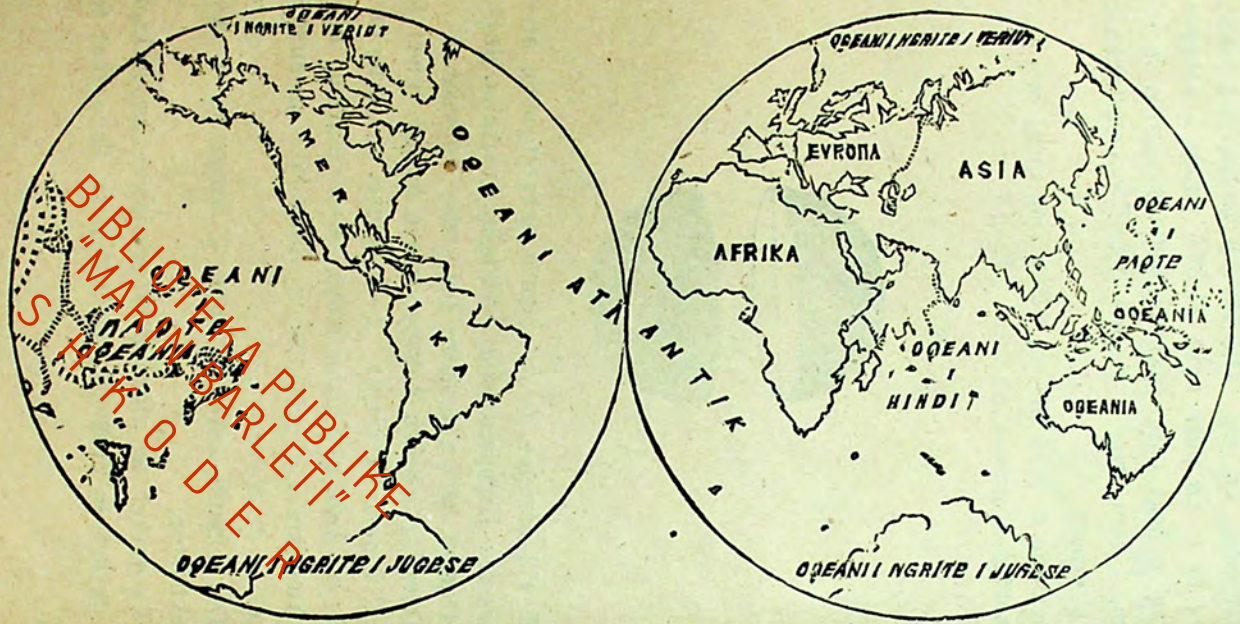
Dεtεt' ε mbeâεɳ âuhene oqεane âε ata jane: 1—oqεan' i ngrir' i vεriut, 2—i jugese, 3—paqetori, ne mεst t' Asis' ε t' Amεrikese, 4—atλantiku, ne mεst t' Amεrikes' ε t' Afrikese, 5—hindaraku, ne mεst t' Afrikes' ε t' Asise.

Dεt i barâe eεte ne mεst t' Evropese, t' Asise ε t' Afrikese.

Ne gryket te xibraâtarit perjεnete mε Atλantikne, ne gryket te Vosporit mε deɳ' ε zi, ne gryket te Syε-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

(F. 85)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

zit mɛ dɛtn' ɛ kuq, i cili ne gryket te Dɛres' se lotɛt baɛkohɛte mɛ Hindarakne.

Ne meng' ɛ dɛtit te barđe, qe quhɛte đɛ Mɛsđɛu, eɛte Adriatiku, ne mɛst te Ɠqiperis' ɛ t' Italise.

Nerŋeɛmesi eɛte ŋe vije, qe ndan lemɛin' ɛ đɛut ne mɛst me dyɛ: ŋera đuhɛte ɣyms' ɛ vɛriut, tjatera ɣyms' ɛ jugese. Kjo vije, qe hɛqime mɛ ment, quhɛte kɛɛtu, sɛ kur eɛte diɛλi kundrɛjt sojɛ, dita đɛ nata jane sa ŋera tjatera.

Mɛses jane dy vija, ŋera me te djađte, tjatera me te menɣere te perŋeɛmesit; đɛ đuhɛne mɛses' i vɛriut ɛ mɛses' i jugese.

Puλes đuhɛne dy vija te tjɛra ne mɛst te mɛseɛɛt ɛ te puλavɛt, đ' ata jane dy: i vɛriut ɛ i jugese.

Si cila-do nga keto vija ndahɛte me 360 ɛkaλe. Ç' do ɛkaλe perndahɛte me 60 te hoλa; ç' do ɛ hoλe prape me 60 te grimɛ.

Mɛsesit jane 23 ½ ɛkaλe lark te perŋeɛmesit. Puλesite jane 23 ½ ɛkaλe lark puλavɛt ɛđɛ mɛseɛɛt.

Nas vijavɛt, qe đame faq' ɛ đɛut ndahɛte me brɛza: brɛz' i pare, q' eɛte tɛ perŋeɛmesi, eɛte brɛs i nxɛhte, te dy, qe jane pas ati, ŋeri sipr' ɛ tjatri perpoɛ, jane brɛzat' ɛ ngrohte, te trɛtete qe jane afere puλavɛt, jane te ftohte.

Brɛz' i nxɛhte eɛte kundrɛjt diɛλit. Atjɛ beŋ ɛume nxɛhte, ŋerezite jane te zɛs, a te muɛkelyere, kafɛet' ɛ barerate jane te ndryɛmɛ.

Brɛzat' ɛ ngrohte kane kohe t' ɛmbel' ɛ ŋeri mɛ ɣyre gruri.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

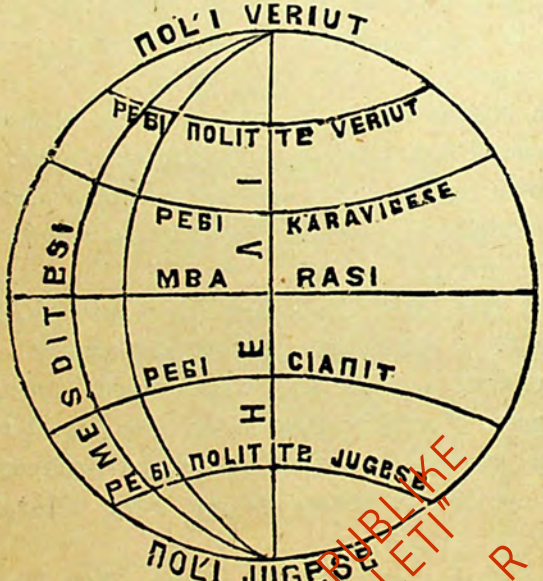
Brɛzat' ɛ ftohte kane kohe te ftohte ɛume, sɛ diɛλin' ɛ ɛohene fλaɛkazi.

Mɛs-ditesi ndan lemɛin' ɛ ãɛut me dyɛ : Hera ãuhɛte ŋyms' ɛ lindjese, tjatera ɛ pɛrendimit. Quhɛte keɛtu, sɛ kur eɛte diɛλi mi te, eɛte mɛs' i ditese.

Eãɛ Mɛsditesi ka si Hɛrŋɛɛmesi dy vija me ŋ' an' ɛ dy me tjatret ane. (F. 85).

(F. 85)

Ɛenim. Kjo fytyre undoã nga te ãɛkroŋese Samibɛut, andaj nukevijne ŋe ɛmerate.

Hɛŋɛɛmesi ɛ ndan ãɛne se ŋati, Mɛsditesi se ŋɛri.

Mɛ keto vijá, q'i hɛɛim mɛ mendjɛ, ŋɛjme ku bijɛ ŋe vent a ŋe qytɛt mi faqɛt te ãɛut.

Huλ' ɛ vɛriut sindɛkur kedɛhɛte ãɛu, ŋaɛte muaj

ɛɛh diɛλ, ɛ ka ɲiđeɲe dite ; ɛđɛ ɲaɛte te tjere s' ɛɛh farɛ diɛλ, đɛ ka ɲiđe-ɲe nat' ɛ ɛpesire.

Ne puλet te vɛriut ka ɲɛres t' ɛgere mɛ trup te vogele, q' u đɛmi Esqimoɲ, Aaponiɲ ɛ Samojɛte.

Evropa	eɛte	09,000,000	qilomɛtra	te katertuara.
Asija	„	46,000,000	„ „	„
Afrika	„	29,150,000	„ „	„
Amɛrika	„	39,260,000	„ „	„
Australia	„	10,630,000	„ „	„
Ɲiđe faq' ɛ đɛut		134,040,000		

Asija, Afrika đ' Evropa đuhɛne bot' ɛ vjɛtere : sɛ diheɛine qe qemoti (ndonesɛ s' diheɛine ɲiđ' anet' ɛ tyrɛ) Australia đ' Amɛrika đuhɛne bot ɛrɛ; sɛ te moçimite s' i dinine farɛ. Amɛrikene 400 vjet me pare ɛ ɲɛt Kristof Koλombi, Australia qɛ ɲendure pake kohe me pare.

Ɲiđe ɛumic' ɛ ɲɛrezise sumohɛte me 1,250 miliune.

N' Evrope	300	miliune
„ Asi	750	„
„ Afrike	080	„
„ Amɛrike	075	„
„ Australi	045	„
	1,250	„

Ndahɛte me katere fare :

1. Te barđete, qe jane n' Evrope, ne perndimit te Asise, ne vɛrit te Afrikese đɛ ne ca vende t' Amɛrikese. Bɛ đuhɛne Kafkasaj.

2. Te vɛrđete, qe jane ne mɛst ɛ ne lindjɛt' e Asise. Θuhɛne đɛ Mongoλe.

3. Te zɛste, qe jane n' Afrike ɛ n' Australi.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

4. Te Kuqɛrɛɑmite, qe jane ne Amɛrike. (F. 85).

(F. 85)

Nga giđe ŋɛrezite jane te kristɛrɛ 350 miliune. Ndahɛne me tri:

1. Ordođokse, qe jane Shqiptarit' ɛ Grɛkerit' ɛtj.

2. Katolike, qe jane Frɑnsezete, Italianete, Spaŋolete ɛtj.

3. Protɛstane, qe jane po-đka giđ' Evropa, qe mbɛtɛte, đɛ Amɛrikɑ.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Myslimanete jane 150 miliune, qe ndahεne me disa dεga ãε jane Arabe, Πεrsjane, Turq, Hindas εtj.

Israilinte jane 5 miliune te perndare ne giđe bote.

745 miliune nga njerezite kane bεset' ε te parevεt, qe ndahεne ãε atã me εume farera, ε me disa dεga, ãε ata jane Kinasite ãε ca Hindas εtj. n' Asi; εume n' Afrik' ε n' Amεrike ãε pake n' Evrope.

Evropa

Evropa eεte ne gymeset te lindjεse se lemεit te ãεut, ãε baεkonεte mε Asine nga lindja.

Evropa nga vεriu ka Oqεan' ε vεriut nga juga ka dεtn' ε barđe, ãε mal' ε Kafkasit, nga lindja ka Asine, nga pεrendimi ka Atλantikne.

Evropa ka njerezite fort te xguare, ε te mesuare, eεte m' ε ndrituare nga giđe faq' ε ãεut nde giđe diturit' ε mjeεterite ε nga kamja ãε nga giđe punete.

Ka 300 miliune njeres; nga ata 6 miliune myslimane, 3 miliune te bεsavεt te para ãε 291 miliune te Geεtere.

Koha ne giđ' Evropet, pođua, eεt' ε embele, ãεu i saj εp grure, ãεkere, εlp, misere, oris, moδε te ãεut, pambuk, li, ka mεtalε floriri, εrgendi, bεkuri, pamε plumbi, kaλaji, ãenjiλ-guri εtj. Mjeεterit' ε blere-εitja jane fort te mbaruara, ãε me te εvmet ε vendεvet te xbukuruar' ε te qyteteruare mirε.

N' Evrope jane disa mbretεrira, te cilate, i εenojme keεtu :

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Mbretëri Të cilët e njerëzisë	Kryeqytet Të cilët e njerëzisë
1. Anglitëra 33,000,000	Londra 3,000,000
2. Danimarka 1,780,000	Kopenhaji 180,000
3. Suidia me Norvegjine 5,640,000	Stokolmi 100,000
4. Rusija 86,000,000	Petrupoja 680,000
5. Holanda 3,650,000	Amsterdami 275,000
6. Velija 4,900,000	Brykseli 180,000
7. Fransa 36,500,000	Parisi 2,000,000
8. Elvetija 2,500,000	Berni 36,000
9. Jermanija 44,000,000	Berlini 1,000,000
10. Austrija 40,000,000	Vjena 1,300,000
11. Portogalija 4,500,000	Lisabona 100,000
12. Spanja 16,500,000	Madriti 300,000
13. Italija 28,000,000	Roma 240,900
14. Turqija 33,000,000	Konstandinupoja 1,000,000

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

15. Grɛqija 2,000,000	Aðina 70,000
16. Rumanija 4,500,000	Bukurɛsti 200,000
17. Serbija 1,500,000	Bɛligradi 50,000
18. Mal'-i zi 250,000	Cɛtini 4,000

Nga giðe keto Inglitɛra, Fransa, Jɛrmania, Austria, Rusia, Italija, ðɛ Turqija quhɛne mbrɛteri te mbeða.

Kenɛtat' ɛ mbeða t' Evropese jane: 1. Vɛnɛri ðɛ Vɛteri ne Suiði, 2. Onɛga ðɛ Laðoga ne Rusi, 3. Mizoni' ðɛ Komoja n' Itali.

Malɛt' ɛ mbeðɛŋ t' Evropese jane:

1. Alpɛt' ɛ Skandinavise, qe çajne patazi Suiðine ðɛ Norvɛjine; keta jane giðe-mone mbuluare mɛ debore.
2. Aralete, qe ndajne Evropene nga Asija.
3. Alpɛte ne mɛst te Franses' ɛ t' Italise.
4. Karpaðete kundrɛjt Alpɛvɛt.
5. Hirinɛte ne mɛst te Franses' ɛ te Spanjese.
6. Kafkasete ne Rusi.
7. Balkanete ne Bulgari.

Malɛte qe nxjɛpine zjarr jane:

1. Etna ne Siqɛli.
2. Vɛzuvi n' Itali.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Dɛtɛt' ɛ Evropese :

Evropa lagɛte nga Oqɛan' i vɛriut, nga Atλantiku, nga dɛt' i barđe ăɛ nga Kaspija.

Dɛt' i kđieλte eɛte meng' ɛ Oqɛanit te vɛriut.

Atλantiku ben : 1. dɛn' ɛ Jɛrmanise ; 2. Baλtekne ; 3. Manɛine; 4. dɛn' ɛ Irλandese ; 5. dɛn' ɛ barđe, qe quhɛte ăɛ dɛt i mɛzit te ăɛut, ɛ perzjehɛte mɛ Atλantikne nga gryk' ɛ Xibraλtarit, ăɛ ben pɛλgun' ɛ Adriatikut ne mɛst te Italise ɛ te Gqiperise, te dy pɛkpɛt' ɛ Grɛqise Ione ăɛ Egɛne, Barđanɛlate, Vospore dɛn' ɛ zi, ăɛ Azofne.

Lumenj' ɛ mbeđɛn l' Evropese jane :

1. Rinua, qe dɛrđɛte ne dɛt te vɛriut; 2. Rođani ne dɛt te Mɛsđɛut ; 3. Tuna, ne dɛt te zi ; Alvi, ne dɛt te vɛriut ; 5. Ixiri ăɛ Garuni, ne Atλantikt ; 6. Voλga, ne Kapsi ; 7. Tanaji, ne Azoft, ɛtj. ɛtj.

Sinisit' ɛ Evropese jane :

Tri te mbeđa : 1. Suidija baɛke mɛ Norvɛjine : 2. Spaŋa mɛ Hortogaline; 3. Italija.

Tri me te vogela : 1. Danimarka; 2. Grɛqija; 3 Kremi.

Nisit' ɛ Evropese jane te ɛuma, po me te parate jane

1. Isλanđija, Vrɛtanija, Irλandija, ɛtj. n' Atλantikt.

2. Sarđɛŋa, Siqelija, Kriti, đɛ ɛume te tjera ne dɛt te Mɛsđɛut.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Qytetet' ε deηuare t' Evroηese veç kryεqytetevet jane : N' Inglitere; Liverpoli, mε 500,000 ηeres; n' Irλanđi, GÂaskova, mε 450,000 ηeres; ne Skoti Mançesteri mε 400,000, ne qendret t' Ingliterese : Dublini, qytet' i par' i IrÂanđise; mε 350,000 ηeres; Edimburgu, qytet' i Skotise, mε 180,000 ηeres εtj, Lum' i diηuare eεte Tamesi, qe εkon ne Aondre.

Ne Franse : Ljoni, 330,000 ; Marsila, 310,000; Bordoja, 200,000 ; Lili, 160,000 ; Nanti, 120,000 ; Roveni, 100,000 ; TuÂuzi, 130,000 εtj. Lum' i deηuare eεte Sikuana qe çan Harisne, εtj.

Ne Jermani : BreSÂavia, 200,000; Koloηa, 130,000; Mynihu, 170,000; Lipsija, 100,000; Dresti, 170,000; Strasburgu, Hanovra, εtj. Jermanija eεte mbreteri ε Hrusise, ε Saksonise ε Bavarise ε Virtembergut, ε Badit : Te ηiđa keto jane baεke ε đuhene Jermani.

N' Austri : Hεεta, 300,000; Kryεqytet i Ungarise. Hraga, 160,000 ; Qytet' i par' i Bohemise ; Trijεεti, 150,000, mε liman ne Adriatikt; Agrami, Zara, Raguza, εtj. Austrija ka Austrin' ε fjεεtte, Ungarine, Bohemine, Kroatine, εtj. Lum' i deηuar' eεte Tuna, qe εkon ne Vjene, εtj.

Ne Rusi : Moska, 350,000; Varεova, 231,000, ne HoÂoni; Odesa, 120,000, n' anet te detit te zi; Qienovi, 100,000; Riga, 100,000, ne BaÂtekt εtj.

N' Itali : Napoli, 400,000; Halermoja, 160,000 ne Siqeli; Turina, 180,000, ne Sardeηe; Fioransa, 120,000, Kryεqytet' i Italise pake kohe me pare; MiÂanua, 200,000; Venetiku, 110,000, n' Adriatikt; Jenova, 120,000; Livornuá, Mesina, Brindizi, Bari, εtj.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Tyrqi ε Evropese

Tyrqi ε Evropese ndahεte me pεse :

1. Nenembrεteri ε Buλgarise.

2. Rumεli e Lindjεse. Te dyja kane qεres 3,500,000.

Ne Buλgari qytεtε jane : Sofja, 30,000; Gumja, Vidini, Rusçiku, Ziεtova; Silistra mi Tunet, Varna, ne dεt te zi 20,000 εtj., ne Rumεlit te lindjεse Filipupoja, εtj.

3. Θraqi, mε 2,500,000. Ne Θraq eεte K. q. Konstandinupoja, 1,000,000, εδε Adrianupoja, 100,000, q' iε kryεqytεt' i Tyrqise qemoti.

4. Maqεδonia, mε 1,000,000 qεres. Qytεt' i pare Sεlaniku, 90,000, εtj. Maqεδonia eεte qe cop' ε Gqiperise.

5. Gqiperija, mε 3,000,000 qεres. Gqiperija nga lindja ka Bulgarine δε Serbine, nga perendimi Adriatikne, nga juga Grεkerin' ε Maqεδonine, nga veriu Mal' ε zi, δε Bosqene.

Gqiperija ka malε te vεεure ε te tεpere, δε fuεa te pera ε te mbimeta. Me te mbeδεqt' ε lumeqεt jane : Drini ε Bujana ne Gkodre, εδε Vijota ε Dεvoλi ne Myzeqε, qe derδene, ne Adriatikt, δe varδari, qe derδεte ne menget te Sεlanikut.

Qytεtet' ε Gqiperise jane : Gkodra, Pizreni, Jakova, Ipεku. Prεεtina, Tεtova, Ysqypi, Qyrrilija, Perlεpi, Manastiri, Felerina, Kosturi, Ohrija, Dibra, Mati, Kruja, Tirana, Dupesi, Kavaja, Pεqini, Elbasani, Starova, Korça, Hεrsεkë, Permeti, Berati, Vlora, Finokastra,

BIBLIOTEKA PUBLIKE
SHKOLLORE
"MARIN BARLETI"

Tɛpɛlɛna, Dɛlvina, Konica, Lɛskoviku, Janina, Filati, Haramiðija, Margeleçi, Harga, Hrɛvɛza ɛtj.

Ne Grɛkeri Qytɛtɛ jane: Aarisa ne Θɛsali; Hatra, Hireja, ɛtj. n' Eλaðe. Nisit' ɛ Grɛqise jane: Korfuzi, Haskusi, Qɛfalinia, Zagiŋda ɛtj ɛtj.

Asija

Asija ŋpitɛte mɛ Evroŋene ne malɛt te Kafkasit, mɛ Afrikene ne piŋt te Syɛzit. Nga Amɛrika ndahɛte mɛ gryket te Vɛriŋgit. Nga Oqɛanija mɛ gryket te Maλakese-

Qɛrðeλohɛte prɛj Oqɛanit te vɛriut, pɛj Hindarakut, prɛj dɛtit te mɛsit te ðɛut ðɛ pɛj dɛtit te zi.

Asija eɛte djɛp' i ŋɛriut, qemoti Evroŋa iɛtɛ ɛ ɛuare ðɛ farɛ ɛ ŋa deŋuare, ɛ Asija kiɛ ɛmere, po sot eɛte ɛume ŋas ŋga Evroŋa se ŋiðaɛ, nga dritat' ɛ diturise, nga mjɛɛterite ɛtj. ɛtj.

Asija ka mɛtalɛ ɛume, ɛ fuɛa te ŋɛra, po tɛ ŋa-mihura, ɛ te ŋa-punuara.

Malɛte me te mheðɛŋ jane: AΛtaji ɛ Stonovi ne Sibiri; HimaΛaji (m' i lart' i ŋiðe malɛvet: 8700 mɛtra) ne Kine; Gataji ne Hint; Libani ne Syri; Ararati n' Aɣmeni.

Dɛtɛt' ɛ Asise jane: Vɛriŋgi, Ohoççi, Japonaku, dɛt' i vɛrðe, qe jane menget' ɛ Oqɛanit; Ποnδua q' eɛte nga dɛt' i mɛsit te ðɛut; dɛt' i kuq, q' eɛte meŋg' ɛ Hindarakut, ɛtj.

Menge jane: Ovi ne vɛrit te Sibirise; ɛ Toŋqinit ðɛ ɛ Siamit ne Hint; Ymmani ðɛ meŋg' ɛ Hɛrsise ne Hindarakt.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D Ë R

Gryka jane : ε Vεringit, qe perzjen Oqεan' ε vεriut mε te maât; ε Hurmuzit, qe baεkon Ymmane mε menget te Hεrsise; Babεl-mεndεpi, qe baεkon Hindarakne mε dεt te kuq.

Si-nisi jane Anadoâi, Arabia, Hindi, εtj.

Kenεta jane: Kaspia ne Hεrsi; dεt i qεte ne vεrit t' Arabise; Arali ne Tyrqistan; Bajkuli ne Sibiri εtj.

Lumeη jane : Sεna, Γεnεεi, Ori, qe dεrâεne ne Oqεant te vεriut; Tigri, Frati, qe dεrâεne ne menget te Hεrsise; Hindi n' Ymmant; Amuri ne Japonakt εtj.

Tri copε te mbeâa t' Asise i kane tri mbrεteri t' Evropεse: Turqija ka Anadoâe, (qe âuhεte âε Asi-ε-vogele) Armεnine, Qyrterine, Syrine, Irakne, âε ca vendε t' Arabise.

Ne keto vendε qytεte te mbeâεη jane : Ismiri, Brusa, Koηa, Trapεzunda. Erzirumi, Dijari-Bεqiri, Musuâi, Bagdati, Basra, Halεpi, Γami, Biruti, Ierusalima, Mεqqεja, Mεdinεja, Moka, Sεna εtj. Keto kane afero 20,000,000 ηεres, Tyrq, Qyrde, Arabe, Ermεne, εtj. me te εumete jane Myslimane âε ca jane te Kriεtere.

Coη' ε dyte, q' ε ka Rusija, εεte gjatε Sibirija, q' εεte nga vεriu i Asise, vent i pεre εame, pο mε pake ηεres, nga te ngritet' ε nga te foltet' ε tεpere. Eâε Kafkasija, q' atjε pendene Cεrεεzete, Tyrxinte, Ermεnete, Abazante εtj. Rusija ka âε εume nga Hanerit' ε Tyrqistanit, si Hivene, Hokandine εtj.

BIBLIOTEKA PUBLIKE „MARÍN BARLETI" S H K O D E R

Cop' ε trεte eδte Hindi, qe m' ε δum' ε vendit eδte ne doret te Ingliterese, δε ata vendε, qe jane me vεthε, ɲohene mbrεterin' ε Ingliterese.

Te mbeδεɲ qytεte ne Hint jane: Kalkuta, Bombaji, Madrasi, Lahuri, Qiδmiri εtj. Hindi ka 155,000,000 ɲεres, me te δumete Myslimane δε ca te bεsevεt te para.

Vεç ketyrε n' Asi jane: Mbrεteri ε Hεrsise, ε Afganistanit, ε Bελuxistanit, ε Kinese, ε Japonise, δε ca te vogela.

Kina eδte δum' ε maδε, ka afero 400,000,000 ɲεres: k. q. Hεqini mε 2,000,000 ɲεres; Kantoni, Nanɲini mε ɲga ɲe miliune ɲεres, εtj. Tiδe Kinasite, poδua, jane ne bεset te vjεtere.

Japonija eδte ɲe vent prεj ca nisivε, ka 52 miliune ɲεres; Jεdoja eδte k. q. i saj mε 1,500,000 ɲεres; Japonakete ɲgajne fort me Kinasite, po Kinasite, s' lεne zakonεt' ε vjεtere, ε Japonakete kane zene te mapine zakonet' ε menyrat' ε Evroɲese δε po vεne mbroδ ditemε-dite se ɲiδaδ, bεs' ε tyrε eδte nga te vjεterate.

Hεrsija eδte mbrεteri me vεthε δε mbrεn' ε δone Gah. Ka 15,000,000 ɲεres; k. q. Tehranε mε 150,000. Te dyte qytεte jane Ispahani mε 200,000 ɲεres, Girazi, Tεbrizi εtj.

Hεrsija qemoti ka qen' ε maδε ε-deɲδare ne ç' do

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

fare punɛ, po sot eɛte ɛume pas. Hɛrsanete jane Myslimane Alite ɛ Xaferiɳ.

Afganistani mɛ BɛÂuxistane ɛ mɛ ca Haneri te Turqistanit quhɛne pi̇de baɛke Asi-ɛmɛzit. Pi̇de ky vent ka 25,000,000 ɳɛres Myslimane. Qytete te mbeÂɛɳ jane: Buharaja, Sɛmɛrkandi, Qabili, Hɛrati, Qɛlati ɛtj.

Nisit' ɛ Asise ne dɛt te mɛzit te Âɛut jane: Sakezi, Mitilini, Samua, Rodua nene Tyrqine; Qiprua nen' Ingliterene; Âɛ QɛjÂani ɛtj ne Hindarakt.

Klim' ɛ Asise me ca vendɛ eɛte ɛum' ɛ nxɛhte, si ne Hint ɛ n' Arabi, me ca eɛte fort ɛ ftohte, si ne Sibiri ɛ pɛkete, Âɛ ne pake vendɛ eɛt' ɛ mire.

Afrika

Afrika qɛrÂeÂohɛte nga dɛt' i mɛzit te Âɛut, nga AtÂantiku, nga Hindaraku, nga dɛt i kuq; ndahɛte nga Evropa mɛ gryket te XibraÂtarit; Nga Asija mɛ pipt te Syɛzit, q' ɛ hapne pake kohe me pare, ɛ perzjene dɛtn' ɛ mɛzit te Âɛut mɛ dɛtt te kuq.

Malɛt' ɛ Afrikese jane: Malɛt' ɛ henese, qe jane pi̇de-ɳe mɛ debore, Kilimanxari, AtÂasi, ne Barbari; Nigritete ne Guinɛe, ɛtj.

Lumeɳ jane: Nili, qe, kur trɛtene deborerat' ɛ malɛvɛt, dɛl ɛ ujit pi̇de Âɛn' ɛ EgÿptesE.

Nigrua Âɛ Zajiri ne Guinɛe, Zambɛzi ne Mozambik, Sɛnɛgali Âɛ Gambia ne Sɛnegambi.

Kenɛta jane: Cada ne Sudan, Nianza ne Zɛnpibar, Aambɛu ne Avisini.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Nisit' ε Afrikese jane: Azorεte, Maδεra, Kanarεte, Gentεlεna n' AtΛatikt.

Afrika eεte ηe vent mε trε çipa; mεz' i saj eεte i ηa-ηohure, εδε pine mi te ηεres te zεs ε te εgere. Anete ndahεne me tri;

1. Anet' ε vεriut. q' atjε eεte Egypta (Misiri) εδε Barbarija.

Egypta eεte xgεruare dukε mape εume vent te Sudanit, q' eεte ne mest' t' Afrikese; δε sot ka me tεper sε 10,000,000 ηεres.

Qεvεrisεte mε ηe Nenembrεt, q' i δonε Hidiv. k. q. Kajrua; mε 200,000, Alεksanδra, Hort-seiti jane qytεte te dyte εtj.

Barbarija ndahεte me katre copε:

I. Tripola (TarabuΛuzi) mε 1,000,000 ηεres. E ka Turqija.

II. Tonuzi mε 3,000,000 ηεres.

III. Alxεri (xεzairi) mε 5,000,000 ηεres. Jane ηene Fransene.

IV. Maroku, mε 8,000,000 ηεres, q' eεte ηe mbrεteri me vεthε sot. Ne keto vendε ηεrezite me te εumete jane Myslimane δε Arabe ε Barbare εδε te huaj.

2. Anet' ε Hεrendimit, qe jane: Sεnεgambija δε Guinεja ε siperme δ' ε poεterme. Me te εumet ε qytεtevεt te ketyrε vendεvε i kane Evropasite. Vendεsite jane gjmese t' εpere.

3. Anet' ε Lindjεse qe jane: Avisinija (Habεsi), Zεngibari, Mozambiku, Natali δε nisi ε madε ε Maδagaskarit. Keto qεvεrisεne me vεthε, vεç Maδagaskar' ε mori Fransa.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H P U E R.

Avisiniŋte jane te Kriɕtɛre, te tjɛrete kane bɛsera mevɛthɛ, jane ãɛ ketu-ketjɛ Myslimane ɛ te Kriɕtɛre.

Ne funt t' Afrikese nga juga eɕte Hund' ɛ ɕpresese, q' ɛ ka Inglitɛra. Паke me sipere nga mɛz' i Afrikese eɕte Sudani; andɛj ɕkon Nili ãɛ Nɛgrua dukɛ çare Afrikene. Me sipere Sudanit eɕte Sakara, fuɕ' ɛ pɛre prɛj rerɛ, ɛ ãate ɛãɛ fort ɛ nxɛhte.

Klim' ɛ Afrikese eɕt' ɛ nxɛhte.

Amɛrika

Amɛrika pɛãohɛte prɛj Oqɛanit, prɛj Паqetorit ãɛ prɛj Atλantikut.

Malɛt' ɛ Amɛrikese jane ŋe sere qe çajne giã' Amɛrikene se gati permɛs; n' Amɛriket te vɛriut quhɛne ɕkembeŋ-ɕume ɛ Maλake.

Lumeŋ jane: Misisipi n' Amɛriket te vɛriut, qe dɛrãɛte ne menget te Mɛksikese; Geŋt-Aavrɛndi, qe ɕkon neper ɕume keneta, ben ujet'-ɛ-varure te Niagarese, ãɛdɛrãɛte ne Atλantikt.

Keneta jane: Kroni, Eriji, Ontãri ɛtj.

Nisit' ɛ Amɛrikese jane disa, qe ndahene me dy: Atilɛte ɛãɛ Vakamitɛte. Keto jane nene Evropasit; janeãɛ te tjɛra si Bɛu-i-ri ɛ Griλandija.

Amɛrika eɕte ŋe ãɛ i-ndare me dy çopa, qe baɕkonɛne mɛ ŋe pip ãɛu, qe quhɛte Паname. Kɛrese nga keto copa i ãone Amɛrik' ɛ vɛriut, tjatɛrse Amɛrik' ɛ jugese. Иɛrezit' ɛ Amɛrikese, ɛã jane vendes te vjɛtere, q' u ãone ãɛ Hindjanɛ, ɛãɛ te ɛumɛte jane Evropas te vajture si upɛt Amɛrika ɛ pasdaj, ãɛ jane Spaŋoλe, Пor-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

togale, Inglize, εδε θume te zεs te θpene nga Afrika.

Amεrik' ε vεriut ndahεte me katere cope: 1. Anet' ε vεriut, qe jane θume te ftohta, εδε me te θumete vendε jane t' Ingliterese; kane katere miliune njeres, m' i ditur' i keti vendi eθte Kanada δε ka k. q. Kjebεkne.

2. Vendεt' ε baθkuare, qe jane prεj 34 δimokrativε te baθkuara. δε kane 35,000,000 njeres: k. q. i giδevε eθte Vaθinktoni εδε me te mbeδεnte qytete jane Nεvjorku mε 800,000 njeres, Bostoni mε 200,000, Fiλaδelfija mε 560,000 etj. Ky vent eθte me mhroδ ne dituri ε ne drite δε se giδaθ nga giδe bota.

3. Mεksika, q' eθte nje δimokrati mε 8 miliune njeres, εδε ka k. q. Mεksikene.

4. Guatεmaλa δ' Amεrik' ε mεzit, qe kane 2 miliune njeres, εδε k. q. Guatεmaλene: ne kete vent eθte Hanama, qe po ε hapine tani.

Amεrik' ε jugese ndahεte me θtate: 1. Koλombija, q' eθte prεj tri δimokrativε: Venεzuελa, Grenad' ε re εδε Ekatori. Ka 5 miliune njeres εδε klime θume te mire.

2. Pinεja, qe ka 3,000,000 njeres; anet' ε dεtit te keti vendi jane t' Ingliterese, te Fransese εδε te Holandese; mεz' ε kane vendesite.

3. Pεruja mε Polivine, qe jane dy δimokrati te baθkuara mε 3 ½ miliune njeres; k. q. i se parese eθte Sima, i se dytese Potari.

4. Brazilija, eθte nje δimokrati ε njere, po ka vetem 8 miliune njeres; k. q. eθte Rio-de-Janejrua mε 210,000 njeres.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

5. Qilia, eɑte ŋe vent i ŋguɑte n' anet te dɑtit mɛ 1 ½ miliun ŋɛres; k. q. Gent-Jakobne.

6. Baɑkim' i Arɒɛndise, q' eɑte prɛj tri ãimokrativɛ, ãɛ ka 2 ½ miliune ŋɛres; k. q. eɑte Buones-Ajrɛsi.

7. Patagonija, q' eɑte ne funt t' Amɛrikese ŋga juga; eɑte vent i ftohte ɛ i pandequre prɛj ŋɛrezis, eãɛ ka ɑume malɛ qe nxjɛrine zjar. Ka 400,000 ŋɛres t' ɛgere po-ãua; keta pojne mɛ piɑq.

Amɛrikasit' ɛ ditur' ɛ te ndrituare jane Evropas, Amɛrikasite vendes jane ãɛ sot ɒymese t' ɛgere ãɛ kane bɛset' ɛ vjɛtera; te pake jane perzjɛre mɛ Evropasit' ɛ jane bere te Kristɛre.

Australia (Oqɛanija).

Oqɛanija eɑte ne mɛst te Asise ɛ t' Amɛrikese, ãɛ eɑte prɛj ɑume nisivɛ te perhapura n' Oqɛant Paqetor.

Tiãe keto nisi ndahɛne me katre:

1. Nisit' ɛ Malesise; m' ɛ maã' ɛ tyrɛ eɑte Borneja; nisit' ɛ Sondese, q' i kane Hoλandasite; m' ɛ maã' ɛ ketyrɛ eɑte Xava, ka k. q. Batavine.

2. Filipinɛte, q' i ka Spaŋa ãɛ kane k. q. Manile.

Keto nisi jane malesi ãɛ nxjɛpene oris, kafɛ, ɛɛqɛr ɛtj.

3. Nisit' ɛ Mɛλanisise; m' ɛ maãɛ ɛ tyrɛ eɑte Hoλand' ɛ-rɛ, q' ɛ ka Inglitɛra, ka ɒytɛte Sidnejne ãɛ Mɛlburne.

Bɛt' ɛãɛ Kaliãon' ɛ rɛ q' ɛ ka Fransa.

Keto nisi kane ŋɛres ɒymese t' ɛgere, vɛç atyrɛ q' i kane xbuture Evropasite.

4. Holinisija, me te mbeãat' ɛ ketyrɛ jane nisit' ɛ

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Gerɳt-Luiut, ðɛ ɳga keto m' ɛ maðɛ eɢte Havaji, q' eɢte ɳe mbrɛteri me vethɛ.

Vendesit' ɛ Oqɛanise jane ca te zɛs, ca te kuqerɛɢme ðɛ ca te verðe. Kane bɛse te vjɛtera, ɛ jane, si ðame, te paxɳuare.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

III

HERIU

Qiɛλi, qe ɕoheme nɛ, ndaj giđesise na an' ɛ na funt eɕte ŋe đepimɛ, diɛλi mɛ giđe potuλohesit' ɛ tij ɛ mɛ nasesit' ɛ tyrɛ ndaj qiɛλit, qe ɕoheme, eɕte ŋe druđɛze, đɛu ne botet te diɛλit eɕte ŋe druđɛz' ɛ druđɛse, ŋɛriu ŋra ne kete druđɛzet ç' dote jɛte?

Ne giđesit nuke ka te mađ ɛ te vogele, sɛ te giđa jane ŋe. Ho mendja eɕte m' ɛ larte nga te tera. Heriu, qe ka mentte mɛ vɛthɛ eɕte m' i mađ nga giđe te tjɛrate. Sa pune ka bere mendj' ɛ ŋɛrint! te ŋɕehetat' ɛ giđesise i ka nxjɛpe ne ɕɛɕt!

Vertɛt Zot' i mađ ŋɛriut i đa mɛ vɛthɛ giđe ç' i duhɛne. I fâli ɕpirtin' ɛ larte, mendjɛn' ɛ xguare, vɛtijen' ɛ bukure, ŋohen' ɛ çquare, vɛtedijen' ɛ giđe miresite.

Zot' i vertɛte me fytyret te vɛt ɛ mɛ ɕpirtit te tij ɛ la nekembes ɛ Zot mbi te giđa ŋerine nde jɛte.

Hɛrine, q' i đa giđe ç' kiɕ ŋevoje. Hɛrendija ɛ la te liruar' ɛ te ç' ŋenguare, sɛ i đa mentte, qe te gykoŋe. Miresija s' dɛl kupe kɛq, ligeŋja s' vɛtɛ mbare.

Vertɛt ɕpirt' i ŋɛriut eɕt' i larte ɕume, po trupi eɕte bere nga đɛu. Π' andaj ŋɛriu, si đɛ kafɛet' ɛ tjɛra, eɕte i bir' i đɛut.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

Fuqija, qe krɛu gidesine, beri ãɛ ŋerine. Γeλimi ne ãɛt ka nisure se pari nga me te vogelat' ɛ eɕte ŋgiture perpjɛte.

Nuke vɛtem mɛ kafɕete po ãɛ mɛ druret ɛ mɛ bareɾate na baɕkon ŋe fare pune, ɛãɛ mɛ gidesine te tere.

Ne miresit te ŋɛriut eɕte ãɛ Πɛrendija vɛte ɛãɛ enŋeλite ɛãɛ papajsa ɛ gide te mirate. Ne ligesit prap' eɕte ãɛ djaλi ãɛ sketɛpa ɛãɛ gide te keqijate.

Gujat' ɛ ãɛut ka, si ãame, ŋe-mbe-ãɛte pale, te cilate jane bere dukɛ ndryɕuãre cip' ɛ ãɛut ɛ dukɛ traɕure pɛj ɕume ngajaɕ.

Kafɕete kane dale mɛ raãe, si-cila ne kohet te saj, ãɛ ɕume fare kafɔɛ, qe kane pojture me ŋe kohe, jane humbure ne kohet tjatre, a jane ndryɕuare.

Πal' ɛ fundit eɕt' ɛ ŋe-mbe-ãɛta, ãɛ kejo ndahɛte pas te ŋparavɛt ɛ pas ndryɕimɛvɛt me katre. Ne tri te parate s'ka pasure ŋɛri, ne te katret eɕte tfaqure ŋɛriu. Ne keto ãɛrra vɛtem gejme kockat' ɛ gurmet' ɛ ŋɛriut.

Πo kejo kohe nuk' eɕt' ɛrɛ, eɕte miliune vjɛt ɛ vjɛtere.

Πɛriu separi ka qene ŋe fare kafɕɛ, po-ãua, ka qene lakuriq ɛ i ɛgere, pintɛ nder vrimat te ãɛut, ner ɕkembeŋ ɛ nde gure ãɛ zihɛj ɛ hahɛj mɛ ɛgersirate, qe s' ɛ linin ne prehjɛ.

ɕume hɛre ŋɛriu ka mare uãe per mbroãesi ŋa ndryɕimɛt' ɛ ãɛut ɛ ŋparjɛ ɕume te tjera ɛ kane kaxure ndenɛvoje te keãɛhɛt' ɛ te mbɛse mê pas ŋga c' qɛ. Keɕtu kane ɕkuare kohe te gata ɕume mɛ mijera ɛ mɛ miliune vjɛt.

Πɛriu nuke vɛtem mendjene q' ɛ ka pjese veçan nga

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLEJI" SHKODËR

ɲiđe kafɕete, ɲo đɛ trupne ɛ ka te mbaruare, ɛđɛ se ɲiđaɕ eɕt' i çquare.

Иɛriu ka ɳe zoteri me vɛthɛ, eɕte bere ɲer te qene mbrɛt i ɲiđesise!

Mɛ ɲiđe kete, ɳɛriu kete fuqi te mađɛ s' ɛ ka ɲerdorure farɛ mire, ɲ' andaj ka ɕkuare ɕume kohe n' ɛpesir' ɛ si ɛgersire.

Eđɛ sot ɳɛrezite ndahɛne me katre ɕkađe: 1-te qyteteruare, 2-ɲymse te qyteteruare, 3-te paqyteteruare, 4-t' ɛgere, qe hane ɕoku ɕokne.

Keta ɲra t' ɛgerete na pefɛjne ç' ka qene ɳɛriu se ɲari. (F. 87).

Vertɛt ɳɛriu ka qendruare kohe te mađɛ ɕuɱe ne ɕtatet te kafɕerise, đɛ sot ɛ kete dite lark vehdɛvɛt te qyteteruare ka ɳɛres t' ɛgere, ɲo đɛ mbrođesija, qe ka mare ɳɛriu nuke eɕt' ɛ pake!

(F. 87)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D Ë R

Ka zene kafɕet' ɛ i ka xbuture, pa i ka perdorure me ç' do pune, ka ɲɛture mɛtalɛt' ɛ ka bere vɛglatɛ, pa ka mihure, leruare, kopure, ɕire, bɫarɛ, gatuare, ka çpikure zjare, ka bere avλement, ɲoba ɛ plaçka, ɕtepi dɛ ɲɛat ɛ qytɛt ɛ giđe te tjɛrate?

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

Ka bere fjal' ε guhe, pa ka gεture pas εume kohë dε εkroŋate.

Sot diturija ka qiture ne εεεt te tera te pεεhtat' ε gidesise!

– Mε kete dituri ŋεriu ε ka pefyεre faqεza, q' eεte mbrεt mbi faqεt te dεut, masε dε mê tεj.

Te εkuarat' ε te ŋgarat' ε ŋεriut gide jane hapuare!

Kohera te εuma, pune te mbeda jane n' εpesiret!

Vεtem nga mê te pasdajmεt, ε te ŋgaravεt te ŋεrëzise na pefεn istorija ca te paka, po dε ato te perzjera mε εume te pεmε.

Istorija ŋga te motεimite na trεgon Kinasite dε t' urten' ε tyεr Konfyçone, q' u ka vene bεs' ε lige. Hindasite dε lig' ε bεse-venesit' ε tyrε, Brahmen' ε Budene. Finikasite, qe kiεine εume mbrodesi ne trεgetit ε ne mjεεterit.

Egyptasit' ε mbrεtret' ε tyrε, q' u done Faraune. Ne mεst t' atyrε eεte Sizostri, qe ka lefuar' ε ka mundure εume kombε.

Si nga te tjerete, qe dame, εdε nga Egyptasite kane mbεture gerra, qe ŋendene dε sot, si piramidεt' ε guret' ε gate. (F. 88).

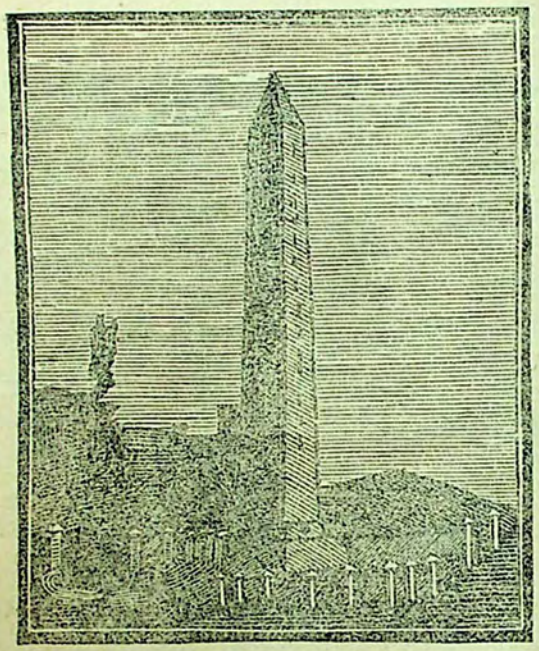
BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D R

(F. 88)

Пasketyrɛ ze ŋgoje Israiliŋte, qe besonine ŋe Пɛrendi. Gume ŋeres m' ɛmɛre kane ŋasur' Israiliŋte, si Musan' ɛ Davitn' ɛ Sylejman' ɛ Iakupn' ɛ Isufne.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Has ketyre Hersete me soke. M' i mad i pide mbreterət te Hərsise eəte Qyrua, qe dukɛ mundure sume kombɛ, ka stuar' ɛ madesuare mbreterine.

Ha jane Grekerite, qe kane leftuare mɛ Hersine sume here. Ho keto lufta, si jà stijene te diturite, nuke kane qen' aqe te mbeda, sa i kane pelyere Grekerite per levdate, dukɛ perzjere me sume te pemɛ.

Grekerite dukɛ mare pide ç' gene nga kombət ɛ pare de dukɛ stuare sume diturit' ɛ mbrodesite, kane prure qytəteri te mjafte pas asaj kohe.

I at' i vjersetorevət ie Omiri. (F. 89).

M' i mad'i pide t' urtət Sokrati. (F. 90).

Edɛ ne pide mjeshtrite kane ve ture mbrod Grekerit'

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

(F. 89)

(F. 90)

ε vjetere, po mê ɕume ne te punuarit te gurit. (F. 91)

(F. 91)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
SHKODER
MARIN BARLETI

Zihja ε ngrenja ne mest te tyre i ka prisure Grekerite.

Па kane dale Gqipetarete. Alεksandr' i mad, q' iε mbret i Maqεdonise εdε Gqipetar ε bir Gqipetari, mundi

(F. 92)

(F. 93)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "NAIM BARLETI" SHKODER

se pari Grekerine, pasdaj Persin' e pidhe te tjerete, dhe ube mbret i pidhe kombevet, po-dhua.

Aleksandri ie vertet i madh sindekur ka emerine. (F. 92)

Mesonjes kie pasure Aristotele. (F. 93).

Pas Aleksandrit te madh sicili nga paresi e tij, q' iesine pidhe bupa Gqipetare, ngrehu nje mbreteri me vethe. Mê m' emere jane Selefqinj' e Ptolemenje.

Pas ketyre kane mare buje Romasite, te cilete me esume nga pidhe te tjerete kane derdure pakera e kane bere esume te keqija ne mest te tyre edhe me kombet' e tjere.

Ahere ka dal' e este perhapure dhe Kristerimi.

Pa este ndare me dy mbreterija, njera e Romese, tjatra e Kostandinopojese.

Pas pake kohe este mbaruare koh' e vjetr' e istorise dhe ka zene koh' e mesme.

Se pari kane dale nga pyjet' e Evropese njeres t' egere, si Vandal' e Hyn' e te tjere, kane prisure mbreterin' e Romese dhe kane bere pemuje pidhe dhene, duke vrar' e duke prere.

Pas ketyre ka dale n' Arabi. Muhammeti e ka dhene besen' e Myslimanevet, pa esket' e tij e kane etuare fuqine, pas atyre ka ardure mbreteri e Ymmijevet, pas atyre Abazajte.

Ne kohet te Harun-Residit, q' est m' i ndjere nga pid' Abazajte, ka vature esume mbrodh diturija dhe qytterija ner Myslimane. Ahere n' Evrope mbreteri e madhe ie e Garlemanit, po kombet' e Evropese iesine fare t' egere.

Po pasdaj duke dale kombe te p' apesvere andej e ketej, e kane bere pid' Asine pemuje, pa jane bere dhe esume mbreteri.

Pas ketyre jane bere dhe luftat' e kryqit per vart te Kristit ne mest te Evropes' e t' Asise. Mê pasdaj, qe pemujate po dhe s' iesine qetuare, Kristof-Kolombi peti Amerikene, Loteri beri protestanerine, mbreteri e Tyr-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
SHKODER

qise mori buje, Suâtan-Mehmeti zuri Kostandinopojene.

Ketu mbarohete koh' e mesme âe nis kok' ere e istorise.

Koh' e re kombet' e Evropese i geti te humbure, luftet' e gata e te keqija, q' isine bere ne mest te Katolikevet e te Protestanevet, ne mest te kombevet e te mbreterivet, e padija âe giâe ligesit' e saj e kisine mahniture qerezine, armikerija, luftat' e paprera, âe giâe te keqijate s' i kisine lene vent miresise.

Hasdaj duke paâuare pake lufta, e duke struare vendi, erâi ner ment qerezja.

Me sume lufte, me breng' e me te keqija ubene mbreterit' e mbeda e te vogela, qe jane sot. Ne pake kohe ululezua Evropa se giâas.

Nga mbretret' e Gqiperise. Hipua i mad leftoj buperist me Romasite âe Skender-Beu me Tyrqine.

Te ngarat' e qerezise te suma e te gata i mbloâme ketu me pake fjale.

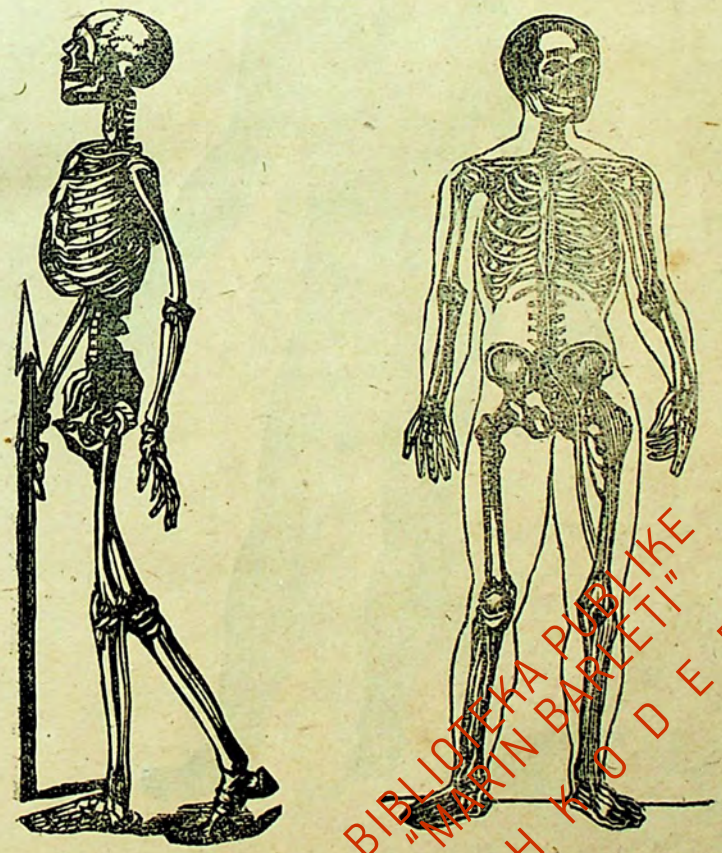
Merezija ndahete ne kombe, ç' do komp ka guhen' e tij. Fuhete ndahene me femije : e para âuhete Ariane, qe jane guh' e vjetr' e Hindit, qe quhete Sanskrite, Greqistja, Gqipja, Latinistja âe giâe po-âua guhet' e ra t' Evropese. E dyta quhete Turaniane, q' este guh' e kines' e te tjera. E treta Semite, q' est' Arabistja âe guh' e Israilinet.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Trupi i njeriut

Trupi i njeriut ka kockat e kyçete. (F. 94).

(F. 94)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "NAIM BARLETI" SHKODER

Ka miɛrat' ɛ dɛjte. (F. 95).

(F. 95)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

Ka kokene, qafene, kraherorʼ ε krahete, barkunʼ ε kembete. (F. 96).

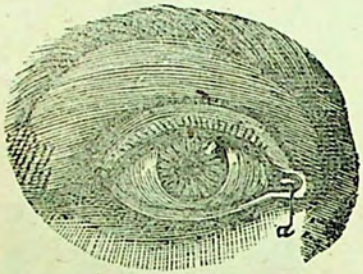
(F. 96)

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER

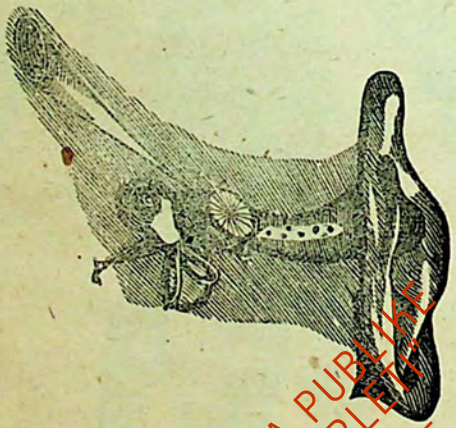
Koka ka syne, qe ɛɛh. (F. 97).

(F. 97)

Vɛɛne, qe depon. (F. 98).

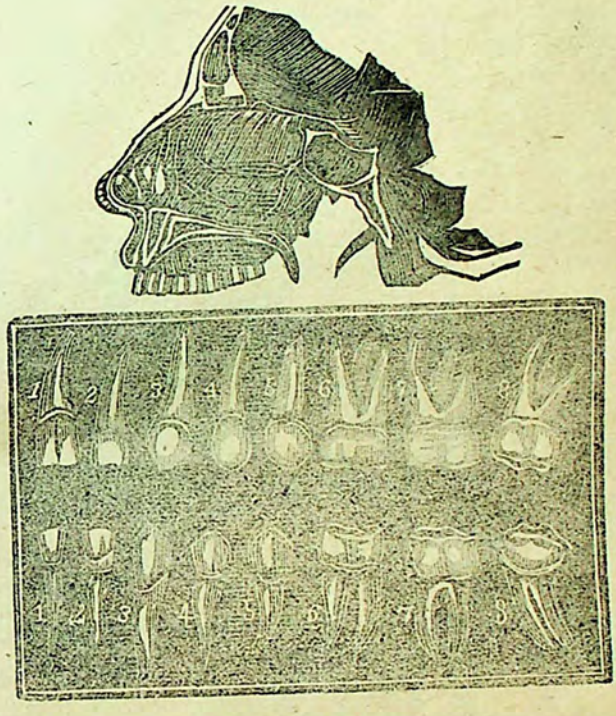
(F. 98)

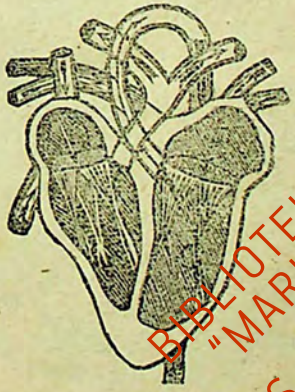
Hundene, qe ndjen ɛrerɛ.
Nofuλat' ɛdɛ ɑembet' ɛ ɑembaλete, qe pɛrtyps. (F. 99).
Ka ɑɛ guhene brenda ɛe gojet, qe ndjen ɛijéne.
Kraherori ka zenurene. (F. 100).

BIBLIOTEKA PUBLIKE
SHKODER
MARIN BARLETI

(F. 99)

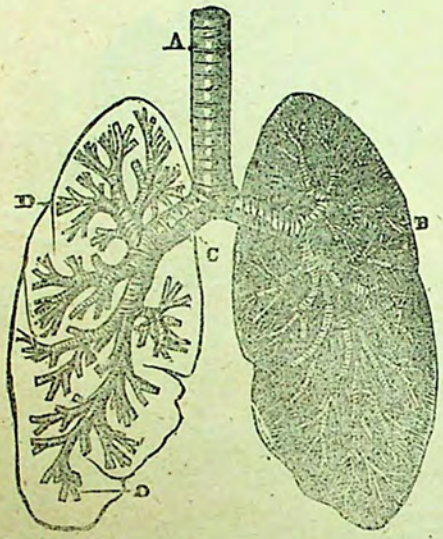
(F. 100)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

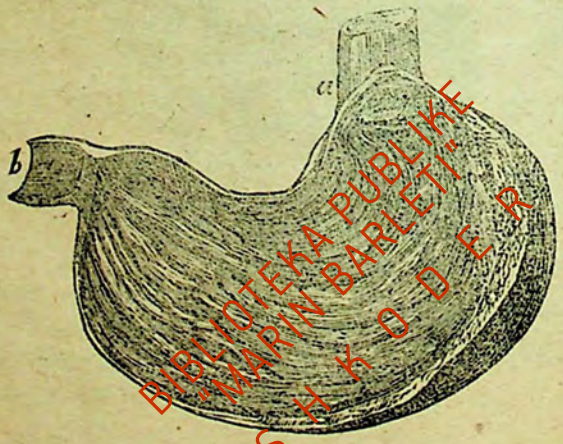
Muskerin' ε barde. (F. 101).

(F. 101)

Muskerin' ε zeze, ne te cilete este de t' emblete. Barku ka lukdine. (F. 102).

(F. 102)

BIBLIOTEKA PUBLIKE MARIN BARLETI SHKODËR

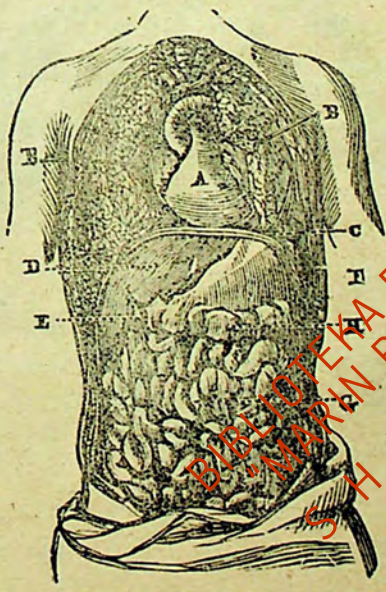
Ka zorete ðε ɕpɾɛtkene. (F. 103).

(F. 103)

Ilaçkat' ε kraherorit ε te barkut i ndan miɛ' i varfere. (F. 104).

(F. 104

BIBLIOTEKA PUBLIKE "NAIM BARLETI" SHKODER

Kok' ɛ ɲɛriut ɛɕte plot mɛ tru, i cili pɛrzjɛhɛte mɛ̈ palcet te ɕtyλɛs' se kupizit.

Koka ɛɕte plot mɛ tru. Drita vjɛn ne syt, dɛjt' ɛ ɕpijɛn' ne trut, pa ɕoheme. Zeri hyn ne vɛɕt, dɛjt' ɛ ɕpijɛn' ne trút, pa dɛɲojme. Hunda ɛrene ɑ̈ɛ ɲuha ɕijen' ɛ dora, kur ze ɲe, aɕɲerimn' á butesine mɛ ate menyr' ɛ ɲɛh. Mɛ trut kupetojme, ɲoheme, mendohɛmi, ɲykojme, kujtojme ɛtj.

Dɛjte ndahɛne me ɕume fare, jane farɛ te hojû, pake me te trɑɕ' ɛ ɕume te trɛɕ. Aɕtu ɑ̈ɛ pembate.

Hɛrndahɛne prape pembate me dy: ata, q' ɛ ɲerhapine ɲakne nga zemra ne ɲiɑ̈e trupt' ɑ̈ɛ ata q' ɛ sjɛλene nga trupi ne zemret. (F. 105).

(F. 105

BIBLIOTEKA RUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Ngrenja trɛtɛtɛ ɲakɛ dukɛ pɛrtypsurɛ, p' andaj ɳɛriu duhɛt' tɛ hajɛ ngja dal' ɛ tɛ pɛrtypsɳɛ mirɛ.

Hasdaj ngja kaperxɛri vɛtɛ nɛ lukûit, âɛ atjɛ pi ca ɛ trɛtɛtɛ âɛ mê, ɲa xbrazɛtɛ nɛ zorɛt ɛ atjɛ trɛtɛtɛ mirɛ.

Pembat' ɛ vɛɲɛlɛ ɛ pɛmbɛjnɛ ɲakɛ dukɛ âɛditurɛ nga zorɛtɛ â' ɛ ɛpijɛn' nɛ zɛmrɛt.

Zɛmra ɛ pɛrhap ɲakɛ mɛ pɛmbat nɛ ɲidɛ trupt, pembat' ɛ tjɛrɛ ɛ kɛâɛjnɛ sɛ riɛ nɛ zɛmrɛt, m' anɛt tjatrɛ zɛmra ja ɛp prapɛ mɛ pɛmbat muɛkɛris' sɛ barâɛ, ɛra, dukɛ marɛ fryme ɳɛriu, hyn ngja lɛfyti nɛ muɛkɛrit, ɛ qɛron ɲakɛ, dukɛ marɛ âɛnɲiÃɛ, q' ɛ mblɛâ nɛpɛr trupt, pembat' ɛ ɛpijɛnɛ tɛ qɛrnuarɛ nɛ zɛmrɛt, ɛ cila mɛ pembat ɛ pɛrhap sɛ riɛ. Kɛɛtu ɲra punon ɲa ɲuɛuarɛ ɲaku ɛ vjɛn pɛâ.

Hʼ andaj âɛ zɛmɛra sʼ qɛndron ɛ sʼ çloâɛtɛ kupɛ, as fryma sʼ puɛon.

Kur puɛon zɛmra, mbɛtɛtɛ âɛ fryma, mbarohɛtɛ pojtj' ɛ ɳɛriut.

Kɛjo ɛɛtɛ vdɛkja.

Ho zɛmra ngja-ɳɛ-hɛrɛ qɛtohɛtɛ pakɛ, pa zɛ sɛ riɛ ɛ punon, p' andaj tɛ vdɛkurinɛ tà lɛmɛ sa tɛ ftohɛt' ɛ tɛ ngriɳɛ farɛ âɛ tɛ ɲriɛɛtɛ ɲakɛ, pastaj tà vɛmɛ nɛ âɛt.

Dukɛ lɛɛuarɛ dɛjt' ɛ dukɛ kɛɲuturɛ trupi, qɛtohɛtɛ ɳɛriu ɛ vjɛn ɲumi.

Endɛpa na pɛfɛn sɛ mɛndjɛnɛ nukʼ ɛ zɛ ɲumi.

Eâɛ kafɛɛtɛ nga trupi i ɳgajnɛ ɳɛriut, âɛ ato sʼ jɛnɛ farɛ ɲa mɛnt ɛ pa ndjɛɳɛ, si âonɛ tɛ ɲaditurite.

Hɛr tɛ pasurɛ ɳɛriu ɛɛndɛnɛ tɛ mirʼ ɛ trupnɛ tɛ ɛɛndoɛɛ, duhɛtʼ tʼ i kɛtɛ nɛ kujdɛsɛ.

Tɛ kɛmi trupnɛ tɛ larɛ, pobenʼʼ ɛ plaçkɛnɛ tɛ ɲafɛliqurɛ, vɛndinʼ ɛ ɛtɛpinɛ tɛ ɲandraketʼ ɛ ɲa lâgɛsirɛ.

Fryma âɛ dritɛ ɛ ʒɛʒit ɛrɛnɛ, andaj tɛk pi, ɛ mê ɛume ku flɛ ɳɛriu tɛ mos jɛnɛ ndɛzurɛ dritɛ ɛum' ɛ tɛ mos ɲɛndɛnɛ ɛume ɳɛrɛs.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

Ngrenj' ɛ ŋɛriut ɛɛte miɛi, bulmɛti, vɛte, buka, pa ðɛ emblesirat' ɛ lakrat' ɛ pɛmete.

Πo ŋɛriu te haje sa te ngiŋɛte, nuke sa te fryhéte.

I urti ha per te pojture, i mapi pon per te ngrene.

Πɛriu te viɛɛte aqe, sa te mos dersiŋ' ɛ te mos mberðihŋe.

Πuna ɛ ɛendoɛ mê mire nga te piða ŋɛrine, pertimi ðɛ papunesija jan' armiket' ɛ ɛendɛtit.

Πo me ç' do pune ŋɛriu duhêt' te kɛte mas' ɛ pɛɛe.

Fjala—as farɛ pak' as farɛ ɛume—eɛt' ɛ drɛjte. Vertɛt ŋɛriu ka nɛvoje te maðɛ per ɛendɛtn' ɛ trupit, po ka ðɛ mê ɛume nɛvoje per ɛendɛtn' ɛ Ωpirtit.

Πɛriu per te bere ŋɛri i mbaruare duhɛt' te jɛte i apesyɛr' ɛ i kupetuare, i mesuar' ɛ i kenduare mjaft, i qytɛteruar' ɛ i zoteroare, i urt' ɛ i mire, vɛtije—bukur' ɛ vɛtedije—qeruare, punetor ɛ mire-beŋes, i drɛjt' ɛ i bɛsuare, pune-mbar' ɛ fjale-mire.

Te kɛte mendjɛn' ɛ diturine, miresin' ɛ urtesine, ŋɛrezine, miqesine, vaλazerine, meɛir' ɛ sjɛλe te bukure, ðembj' ɛ piðe te mirate, te doje memeðɛn' ɛ memeðɛtarete ðɛ puhen' ɛ tyrɛ ɛtj ɛtj.

Te mos jɛte kup' i lik ɛ i pabɛse, i paqen' ɛ pertɛs, traðetor ɛ armik, i map' ɛ i humbure, kusar ɛ vjɛðarak, i kɛq ɛ i demɛim, ɛares ɛ vrases ɛtj ɛtj.

Π' ahɛrɛ ɛɛte ŋɛri si duhɛte, ndryɛɛ ŋɛri nuke munt te ðuhɛte.

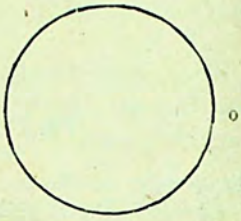
FUNT.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

TË NA NARA

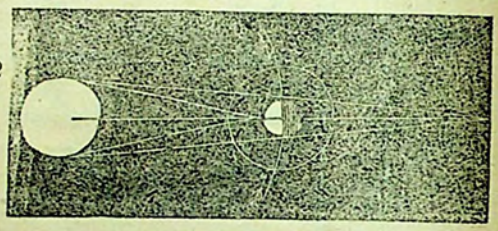
Faqɛ	paŝe	ɛ laŝiture	ɛ drɛjtuare
4½	2	kaɛt' ɛ pluhuri	kaɛt' ɛ kumterit
„	6	„	„
5	9	Mercuri	Merkuri
„	13	Cetuni	Hyji
„	14	Kroni	Cetuni
„	17	„	„
„	„	Cetunit	Hyjit
„	19	„	„
„	20	Kroni	Cetuni
„	„	„	„
6	3	Cetuni	Hyji
„	4	„	„
„	6	„	„
„	10	„	„
„	9	226	26
„	18	vɛt	vɛt,
8	1	potuλohess	potuλohes
„	6	Cetuni	Hyji
„	7	Kroni	Cetuni
9	2	Cetuni	Hyjí
„	3	Kroni	Cetuni
„	4	sa	
„	5	„	
„	6	„	
12	1	katregonisure	katretuare
„		„	„
13	13		

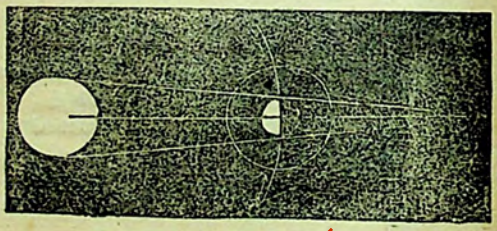
BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR

15	2	ja	tij
„	3	h pesire,	hapesirese
16	4	ɛre uje	ɛre, uje

18 2

„	4	potuλohes	potuλohes
„	6	sindek r	sindekur
„	6	avuλ	lende
„	7	avuλine	lendene
19	5	ɛ pluhuri	ɛ kunderit
„	6	tɛfqyra	tɛqyra
„	13	fyl	fyl
„	14	„	„
„	19	bɛnɛne	benɛne
„	22	vjɛn	vjɛn
20	6	Qɛnp'	Qɛnpi
„	„	i Diɛλit	diɛλit
„	7	„	„

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D R

„	8	i Diɛλit	diɛλit
„	9	„	„
„	10	„	„
„	11	„	„
„	12	„	„
„	13	„	„
„	14	„	„
„	15	„	„
„	16	„	„
„	17	„	„
„	20	maðɛ	maðɛ
„	„	ƥiðe -	ƥiðe,
21	6	a kroni	
„	8	ðukɛte	dukɛte
„	10	duhɛte	ðuhɛte
„	17	mbremanɛse	mbremese
„	18	diɛλit	diɛλit,
„	„	perenduarit	pɛrenduarit
„	20	Zoti	Hyji
22	1	kohe ngulmazi	koke ngylmazi
„	2	mɛ ƥatjɛt	ɛ mɛ ngajet
„	4	tytyrat'	fytyrat'
„	6	qɛ ës fytyrate	
23	1	Aferdita	Bɛmotra
„	2	Bɛmotra	Aferdita
25	1	a kroni	
26	1	Zɛfsi a Zoti	Hyji
29	9	a ɛ Kronit	
31	1	hapesiret	hapesiret
„	2	Aiu	Apiu
„	5	ɛ pluhuri	ɛ kumterit
36	9	baskon	baɛkon
38	5	Guyat'	Gujat'
42	1	ðɛut	ðɛut
„	3	te valuare	te varure
47	7	ðɛut	ðɛut,
„	12	ŋɛrine,	ŋɛrine,
52	5	ge	qe
53	3	apiu	apiu
65	2	2—	—1
„	6	trupine	trupɛe
„	18	sjɛλe	sjɛλene

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

67		(F. 54)	(F. 51)
70		(F. 59)	(F. 54)
73	9	vɛɛ	vee
74	3	bije	bijɛ
76	8	Iane	Jane
79	7	Kemi	Kɛmi
81	6	o	ɛ
83	13	mɛst	mɛst
„	15	ilɛkrik,	ilɛktrik,
85	16	frume	brume
„	18	kaçkavɛt	kockavɛt
„	„	epirtate	epirtote
86	1	arijli	arjili
87	20	sipe	cipe
88	22	e	ɛ
89	13	biɛtit,	biɛtit
„	27	sopa	copa
91	3	te	se
92	7	qu	qe
„	12	çɛjnikne	çɛlnikne
93	1	gɛkundi	gekundi
94	21	eã'	ɛã'
95	16	punere	punera
99	11	vjɛtɛre	vjɛtere
102	11	Hɛŋɛɛmesi	Hɛrŋɛɛmesi
103	25	pɛrndimit	pɛrendimt
105	2	Hɛrsjane	Hɛrsane
„	18	Gɛɛtere	Krietere
106	13	Vɛlija	Vɛljia
108	9	pɛkjɛt	pɛʎgɛt
„	16	Kapsi	Kaspi
110	26	Kɛɛturi	Kostur
111	5	Haskusi	Haksus

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R